

GYOR

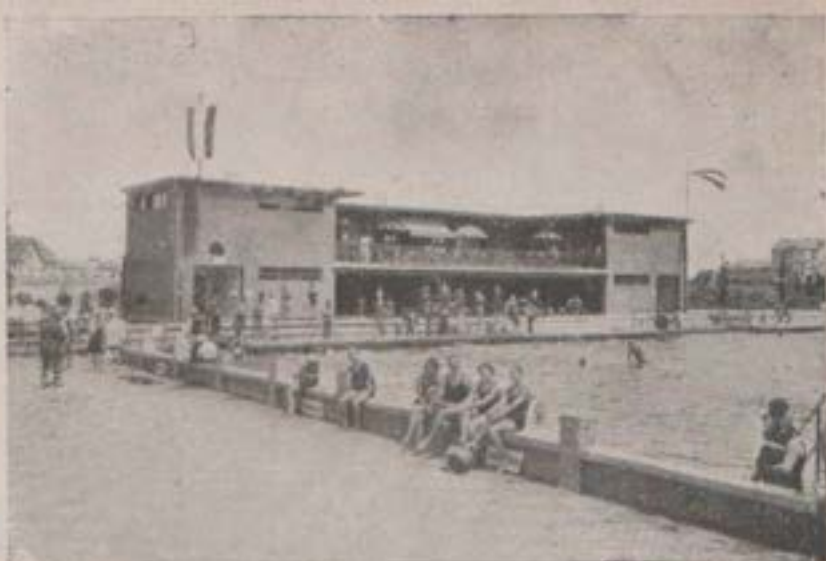
ELNI AKAR !!

*A centenárium emlékére,
nemzetünk mielőbbi felemelkedéséért*

Felelős kiadó: **Gallyas Camilló** műszaki tanácsos. Győr, Mérnöki hivatal.
Győregyházmegyei Alap Nyomdája, Győr, Káptalándomb 32. Telefon: 6-69. — 27729
Felelős nyomdavezető: Stanitz József.

Győr thj. város
medencés
fürdője
pompás fekvésű

Minden igényt kielégítő
Nyaraljunk Győrben!

A városi gázmű teljes üzemmel működik.
Főzéshez, sütéshez használjunk

g á z t

Fűtésre magas hőfokú szénből készült

kokszt vegyünk!

A kokszt megrendelhető a közüzemek pénztárában:
Kabók Lajos-utca 36. szám. — Telefonszám: 775.

Csak tiszta ivóvízből készült

J E G E T
használjunk!

A városi közvágóhidon gyártott jég kapható
12,5 kg-os tömbökben a közvágóhidon átvéve,
vagy házhoz szállítva. Jegyszelvények a köz-
üzemek pénztárában és a vágóhidon válthatók.

Tel.: 775.

Csikós Ferenc

villamossági és műszaki vállalata

Győr, Árpád-út 30. sz.

Telefon: 181

GESTETNER LAJOS

TÉGLAGYÁRA, GYŐR

Gyártelep: PÁPAI-ÚT

Iroda: Hid-utca 16. sz.

Telefon: 422

Konok Tamás

fotó műterme

Győr, Árpád-út 14. sz.

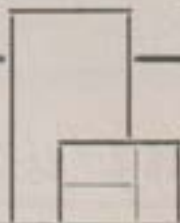
Kőfalvi Imre

szobrász és kőfaragómester

Győr Telephely: Kossuth Lajos-utca
Raktár: Temető-utca 38. szám.

A városbáz kőfaragó munkáinak helyre-
állítója. — Művészi szobrászmunkák.
Folyószámla: Egyesült Győri Takarékszövetkezetnél. Csekkszám: 5088.

FARNADY

Győr, Czuczor Gergely-utca 11. Épület-, bútor- és portálasztalos üzeme
Telefon: 275.

Dugattyu gyűrűk bármely méretben kaphatók. Bosch Akkumulátor Service. Minden méretű autó- és motor-kerékpár akkumulátor, Bosch alkatrészek gyári lerakata

UNIVERSAL

műszaki vállalat

GYŐR, ÁRPÁD-ÚT 51.

TELEFON: 55. SZÁM

NAGY JÓZSEF

Sándori Nándor és Fia

vas, szerszám és műszaki kereskedés

Győr, Baross-út 31. szám

Alapítva: 1860.

Telefon: 58.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

győri fiókja

Baross-út 14. Tel. 8-53, 8-54.

Távíratcím: Commerz Győr

Foglalkozik a banküzlet minden ágával

FUNDAMENTUM

építőanyag kereskedés

Győr, Bisinger-sétány 8-10.

Telefon: 6-70. szám.

Major József

DUNÁNTÚLI
MŰSZÖVÖDE

Győr, Domb-utca 1. sz.

VIDA ISTVÁN

építőmester, magas-, mély- és
v a s b e t o n építési vállalat

Munkás-utca 26. Telefon: 10-93

KISALFÖLDI GÉPGYÁR

Győr, Rákóczi Ferenc-utca 34. szám

TELEFON: 472

Ipari és mezőgazdasági gépek, hidak, vasszer-
kezetek, daruk, szállítóberendezések, tartályok
és központi fűtések építése és szerelése, **vas- és fémöntöde**

PILT VINCE

cementáruk gyártási telepe, kútgyűrűk,
betoncsövek, mozaiklapok, beton kémény-
ajtók stb. legolcsóbb beszerzési forrása

Győr, V., Szarvas-u. 2/a — Tel.: 903

**Mindenféle vas, szer-
szám, háztartási cikk**
legelőnyösebben

ifj. Bayer János
vaskereskedőnél
GYŐR, Baross-út 35. szám

Pápay György
asztalosmester

Győr, Bástya-utca 61.
Géperővel berendezett asztalosüzem

HARISNYA | KESZTYŰ | DIVATÁRU
HÖFLE ÚJ HELYEN Baross-út 35.

Mérlegek

minden célra

KÁNTOR mérlegüzemből
GYŐR, Apáca-utca 50.

Telefon : 16. Alapítva : 1896.

Győri Első

Takarékpénztár

Győr, Baross-út 11—13.

Alapított: 1844.

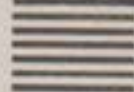
Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

MAKRÁNYI ÉS VERMES

italháza a legolcsóbb és legjobb

Győr, Király-utca 9. sz. — Telefon: 9-66.

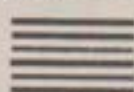
Hutter és Lever Rt.
Győri Olajgyára
gyártmányai elsőrendűek

növényi olajo-

Gyárt:

kat, étolajat és

takarmánydarákat

Győr, a romváros élni akar!

Összeállította:
GALLYAS CAMILLÓ
műszaki tanácsos
Győr, Városháza

Győr a romváros élni akar! Minden szellemi és fizikai munkás ezért dolgozik. Győr a romváros élni fog! Ehhez azonban saját erőfeszítéseinken túl feltétlenül szükséges az egész nemzet segítsége és támogatása is.

E könyv célja bemutatni Győr városát!

Milyen volt a háború előtt?

Mekkora volt a pusztulás!

Szeretnénk a harcok óta elmúlt évek győri erőfeszítéseit az ország elé tárni. Ezek alapján megmutatni, hogy csak a nemzet egységes erejével lehetséges ezt a szép várost újra felépíteni és jövőjét ismét megalapozni.

Városfejlesztési és újjáépítési terveinket a város és az ország közvéleményének, vezetőinek jóindulatába és segíteni akarásába ajánljuk. Szeretnénk a szükséges gazdasági erőket és tényezőket minél előbb és minél nagyobb mértékben megszerezni és biztosítani.

Hisszük, hogy ez sikerülni fog!

Győr a XVI. században

Győr város története

**Győr őskori
letelepülési
hely**

A város eredete a kőkorszakba nyúlik vissza. A bronzkorszak maradványai győr népszerű telepre engednek következtetni. Kr. e. 1400 évvel az illyr lakosság már a társadalmi élet nyomait is hátrahagyta. A szkíták és kelták után a rómaiak (Rába, Rápca, Arrabona) Krisztus születése idején kis helységet alakítottak, mely később megerősített katonai őrhely lett. Kr. u. néhány száz évvel a beözönlő gót, vandál és szarmata törzsek,

**Római
városka**

germánok és hunok a római városias élet nyomait elpusztítják. Scyrrek, herulok, longobárdok után avarok jönnek. Utóbbiak gyűrűalakú sáncairól nevezték el Győrt. Az avarokat a frankok igázták le Kr. u. 850 körül. A honfoglaló magyarok Svatopluk birodalmában, mint jelentéktelen városkát találták Győrt.

**Szt. István
idején uradalmi központ**

Kedvező fekvése Szent István idejében újra fontos szerephez juttatta a várost. Királyi központ, megyei és püspöki székhely lett.

**Németek el-
leni vár!**

A mohácsi vész után 1529-ben a visszavonuló császári seregek felégették.

**Mohácsi vész
után a törö-
kök ellen
épül ki a
vár**

A mohácsi vészig nyugat ellen, a németekkel szemben épült ki a vár (a Káptalándomb). Majd olasz várépítők, katonai mérnökök tervei szerint kelet felé, a törökök ellen építették újra a várost, a várral együtt. Az olasz erődítők a Káptalándomb védelmére a

Püspökvár

Rábát több ágra osztották, a várfalak alá vezették. Négy vízgyűrű vette körül a várost. A Rápcát 1552-ben a vár mellé hozták. Annakelőtte Abda körül folyt a Kis-Dunába. Ennek nyomai ott ma is megtalálhatók. A Rába ősi medre a Jáki-lapos mentén volt, Szabadhegynél.

A Kis-Dunával és a többi győri folyóval a vár mérnökei a vár körüli területeket célzatosan elposványosították, amely a támadóknak erős akadályt képezett, a vár védőinek azonban biztonságot jelentett. Mégis 1594—98-ig Győr török birtokban volt esel és árulás miatt.

A török háborúk lezajlása után fellendült gazdasági élet hatására Győr csinosodott és fejlődött. Stratégiai jelentőségét azonban 1734-ben, amikor Győr szabad királyi várossá lett, már elvesztette. A mocsarak, vízenyős területek nagy része azonban sajnos még ma is itt poshad.

Napoleon seregei után, 1809-ben, üszkös házak, rombadőlt várfalak, romépületek jellemezték a várost.

Az elavult várfalak lebontását 1817-ben kezdték meg és ekkor jelölték ki újra a város fejlesztésének irányát.

A város növekedését az építkezésekre alkalmatlan talajviszonyok mindig igen megnehezítették. Ez a körülmény súlyos megoldandó kérdések elé állítja ma is a város szervezőit.

Győr 1825-től kezdve erősebben fejlődött. A kulturális és kereskedelmi élet nekilendült. A házak csinosodtak, éjjeli városvilágítás, szálloda, kávéház is sen fejlődik volt. 1847-ben már dunai gőzhajóról, 1855-ben vasútépítésről szólnak a jelentések. 1868-ban légszuszívóvilágítás, 1883-ban vízvezeték építés emelte a város tekintélyét szerte az országban.

1848 szabadság szelleme és lelkesedése épügy áthatja városunk lakosságát, mint a nagy magyar alföld tősgyökeres magyar városi lakosságot és a falu népét.

Győr felső Dunántúl kereskedelmi központjává fejlődött. Gabona- és állatkereskedelme, sertéshizlalása az ország határain túl is ismertté tették Győrt.

A folyóvizeket árvédekezés céljából szabályozzák. 1904-ben Szigetet és Révfalut Győrhöz csatolják. Lakóinak száma ekkor eléri a 40.000-et. Hamarosan megindul a gyáripár fejlődése is.

Érdekes és fontos lerögzíteni, hogy gyáraink legtöbbje nem a Győrben vagy környékén található nyersanyagok feldolgozására alakult, nem azért telepedett meg Győrben, mert itt olcsó fűtőanyag, szén vagy egyéb nyersanyag állott rendelkezésre, hanem azért,

Kereskedelmi központ lesz

1900 után nagy ipari várossá fejlődik

Városház

Kármelita templom

mert a városkörnyék túlszaporodott népességében olcsó munkaerő állott rendelkezésre. A tőke, az olcsó munkaerőn kívül a város földrajzi fekvésében is megtalálta számításait. Így fejlődött Győr a főváros után a legnagyobb iparvárossá. A módos kereskedő és kisipari város mindinkább a roszszulfizetett proletárok lakóhelyévé változott.

Sétatéri híd

Most proletár város

Gyönyörű régi város

Kulturváros

Mint proletár város a lakástermelésben lemaradt

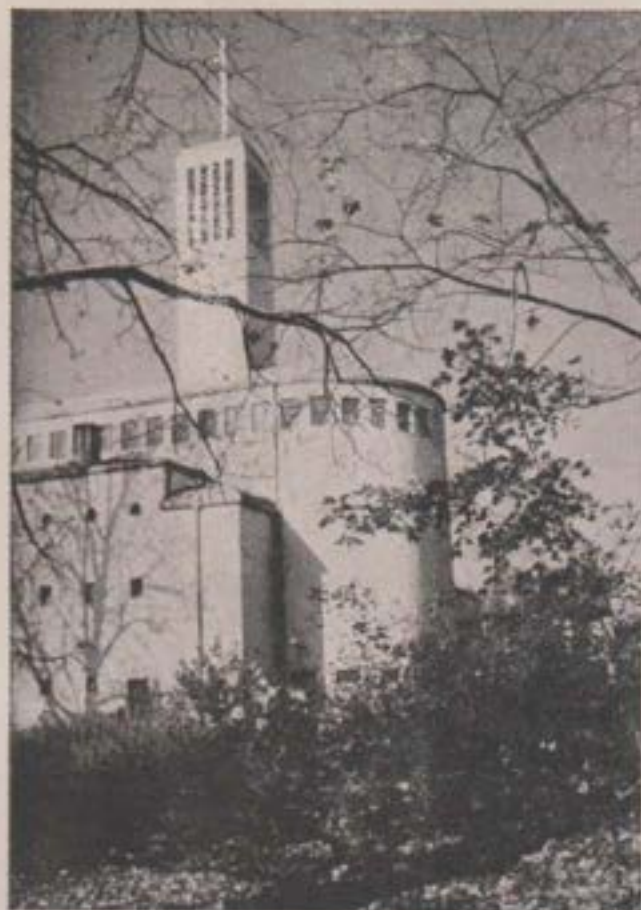
A viharos mult ellenére a régi belváros részben megmaradt. Hangulatos öreg házai és terei az elmúlt időkről regélnek. Győr legszebb része a Rábából magasbaszökkenő nyers vöröstégla várfal, a régi csonka vártorony. Európa egyik legszebb kis tere az Erzsébet-tér, a gyönyörű Kármelita templommal.

A város jelenlegi kultúráltsága, iskoláinak nagy száma, művészeinek eredményes és elismerésre méltó sikerei Győrt az ország egyik első vidéki kultúrközpontjává teszik.

Sajnos az első és második világháború között a város fejlődésében megakadt. A felfelé ívelés megszűnt.

Ellenzékisége miatt Győr ritkán jutott állami támogatáshoz és így sok más szerencsésebb várostól elmaradt.

Nehezítik a helyzetet a szörnyű háborús károk és a tőke mozgósításának nagy nehézségei.

Szent Imre-templom

Győr város számokban

Terület

A város teljes területe	9464 kat. hold
Belsőisége	2680 „ „
Az utcák területe	869 „ „
A parkok területe	65 „ „
Vízmeder	206 „ „
Halastó	80 „ „

Népesség és lakóházak száma

1518-ban	Villányi Sz. szerint	5.000 fő	225 ház
1617-ben	" " "	6.000 "	592 "
1720-ban	Acsádi Ignác szerint	7.290 "	1.215 "
1825-ben	Nagy Lajos szerint	20.028 "	2.340 "
1869-ben	Magyar népsz. szerint	26.225 "	1.787 "
1890-ben	" " "	20.021 "	2.430 "
1900-ban	" " "	37.543 "	2.796 "
1910-ben	" " "	44.300 "	3.287 "
1920-ban	" " "	50.036 "	3.617 "
1930-ban	" " "	50.881 "	4.469 "
1941-ben	" " "	57.190 "	5.596 "
1944-ben	Élelmezési létszám	62.000 "	—
1945-ben	Márciusban	25.000 "	—
1945-ben	Jún. 30. gyorsfelv. sz.	50.400 "	—
1946-ban	Aug. 1. élelmez. létsz.	51.000 "	—
1947-ben	Szeptemberi létszám	52.000 "	5.215 "
1948. jan.-ban		54.000 "	5.215 "

A népszámlálás alapján a népsűrűség is Győr város ipari jellegét mutatja. Négyzetméterenkénti nagy népsűrűsége utal a túlszűfolt városra. A légitámadások és harcok pusztítása ezért a már régóta amúgy is lakáshiánnyal küzdő Győr városában hallatlan lakásínséget teremtett.

A háborús károk a belvárosnak is éppen a leg-sűrűbben lakott részét pusztították legjobban.

Harci cselekmények

A várost ért légitámadások száma: 24.

Az első légitámadás: 1944. április 13.

A földi harci cselekmények időtartama: 3 nap.

A város felszabadulásának napja: 1945. márc. 28.

Életét veszttette a bombázás alatt 574 polg. személy

Életét veszttette az ostrom alatt 478 " "

Összesen: 1.052 " "

Elmenekült, a várost elhagyta és vidéken élt a bombázások alatt 19.500 fő

Elhurcoltak (deportáltak) száma 5.600 "

Ezekből életben maradt 300 "

A város épületeinek száma

A bombázások előtt lakóház volt 5.596

A bombázások és harcok után nem sérült meg 188

Megsérült 5.308

Győrvárosi templom

Kis-Duna részlet

Széchenyi-tér

Ebből romház lett	263
Súlyosan megrongálódott	-809
Sérült	4.236
Az ipari és üzemi épületek összes száma	264
Ebből teljesen elpusztult	72
Súlyosan megrongálódott	50
Sérült	65
Egyéb épület volt	95
Ebből elpusztult	46
Súlyosan sérült	15
Sérült	25

Lakások száma a háború és harcok alatt

Családi ház	2.344	ebben lakás	2.469	szobák sz.	4.320
Bérház	3.252	„	„	12.231	„
Összes ház	5.596	lakás		14.700	szobák
					29.686

A teljesen elpusztult lakások száma	1.504	lakás	3.700	szoba
Megsérült, de helyreállítható	3.082	„	7.000	„
Összesen:	4.586	lakás	10.700	szoba

Megsérült a lakások 31%-a.

Eddig helyreállítva	2.632	lakás
Még helyreállítandó	350	„
Összesen:	3.082	lakás

Adókedvezményt kért 158, újjáépítési hozzájárulás alól mentességet kért 355 fő.
Társbérletben lakik 8900 család.

Népmozgalom

	1931.	1945.	1946.	1947.
Születések száma	998	1.219	1.347	1.412
Házasságkötések sz.	415	584	508	-561
Halálozások száma	916	1.854	907	1.108

Állami és közületi hivatalok száma 119.
Egyházi és közművelődési hivatalok 30.
Gyárvállalatok száma 21 nagyobb, 19 kisebb.
Iparvállalatok száma 1938, segédek száma 1014, tanoncok száma 1182.
Kereskedők száma 1300.
Szakszervezetek száma 36.
Szakszervezetekbe tömörült dolgozók száma 20.994 fő (vasasok 6500 fő, textil ipariak 4100, magánalkalmazottak 1377, vasutasok 1291, építőmunkások 980, mérnökök és technikusok 632, VAOSz 624, közalkalmazottak 520, közüzemiek 321 fő stb.).

Győri Torna Egylet

Szövetkezetek száma 14. Bankok száma 10. Biztosítók száma 10.
 Színház 1 db. 600 fő befogadóképességű kultúrház.
 Mozgófénykép színház 2 db. összesen 900 fő befogadóképességgel.
 Általános iskolák száma 23.
 Középiskolák száma 21.
 Műszaki középiskola 2.
 Zenekonzervatórium 1.
 Gyógypedagógiai iskola 1.

Iparostanonc iskola 1.
 Internátusok — népi kollégium 8.
 Óvodák száma 10.
 Ujságok száma 6.

Szentháromság közkórház

Megnevezés	1938.	1945.	1946.
Területe m ²	37.195,20	37.195	
Épületek száma	13	13	
Beépített tér m ³	37.900	37.900	
Orvosok száma	27	27	
Személyzet száma	185	185	
Operáltak száma	3.562	2.068	
Fizető betegek száma	1.659	2.156	
OTI és más bizt. int. tagok száma	3.818	2.999	
Szegénybetegek száma	4.787	3.395	
Városi betegek száma	4.616	3.393	
Vármegyéből betegek száma . . .	5.648	5.157	
Ágyak száma	700	700	700
Lepedők száma	6.085	6.085	4.420
Vánkosok száma	6.020	4.542	3.050
Ruhák száma	681	469	372
Ingek száma	1.735	2.169	1.419

Győr thj. város közüzemeinek fontosabb műszaki adatai

1. Csatornamű

Csővezeték hossza: 57 km.
 Szivattyútelepek száma: 7 db.
 Motorok száma: 18 db.
 Motorok teljesítménye: 540 LE.

2. Vízű

Csővezeték hossza: 90 km.
 Szivattyútelepek száma: 4 db.
 Kutak sz.: 8 db. ivóvíz + 3 db. ipari víz
 Motorok száma: 18 db.
 Motorok teljesítménye: 800 LE.
 Víztoronyok száma: 2 db.
 Víztoronyok ürmérete: 1100 m³
 Napi teljesítmény: 9000 m³
 Évenként száll. vízmenny.: 3.300.000 m³
 Napi áramfogyasztás: 3300 Kwó.
 Évi áramfogyasztás: 1.200.000 Kwó.
 Hálózati nyomás: 3 atm.

Batthyány-park (elpusztult)

3. Villamosmű

Nagyfeszültségű kábel:	21.868 m.
Kisfeszültségű kábel:	17.636 m.
Nagyfeszültségű légvez.:	32.728 m.
Kisfeszültségű légvez.:	86.197 m.

Összesen: 158.429 m.

Felszerelt trafó: 154 db 26.241 Kw teljesítménnyel.

Max. energia átvétel: 43.600 Kwó

Min. energia átvétel: 15.000 Kwó

Max. csúcsterhelés: 2.600 Kw

Min. csúcsterhelés: 900 Kw

1947-es értékek.

Energiaátvétel:

1943. évben: 22,226.231 Kwó

1946. évben: 11,839.381 Kwó

Az 1944. április 13-i bombatámadás elpusztította teljesen a dunaparti II. sz. elosztóállomást. Jelenleg a vágóhídi I. sz. elosztóállomáson van egész Győr áramellátása.

Az áramot az OVIRT győri elosztótelepéről kapjuk.

Feszültség rendszerünk:

Nagy feszültség: 3500 V

Kis feszültség: 380/220 és 3×110 V

Az OVIRT-tól átvett áramot a vágóhídi kapcsolóállomáson 2 sínen vesszük át, s innét osztjuk el.

Győr város Villamosműve 1903-ban épült, akkor saját erőműtelepünk volt. 1927 óta az OVIRT-tól vesszük az áramot.

Mária szobor

Magyar isplta

4. Gázmű

1943 előtti állapot: 1 db. 90 q befogadó képességű 6 kamarás horizontális rekuperatív, koks - generátoros „Didier” rendszerű koksoló kemence, mely gázzsénből maximálisan 250/24 h terhelést bír.

Ennek a teljesítménynek megfelelő gáztisztító és szállító berendezés, to-

vábbá egy 6000 és egy 3000Nm³ térfogatú gáztartály.

60 km városi csőhálózat, átlag 80 mm-es csövekkel szerelve.

Maximális fogyasztás 1943-ig napi 1000 Nm³, átlag 5000 Kcal/Nm³ felső fűtő értékű gáz. Ennek megoszlása: magánfogyasztás kb. 60%, közvilágítás 15%, a többi ipari fogyasztás.

Jelenlegi állapot: A fenti kemence és gépi berendezés újból üzemképes és üzemben van. A gáztartályokból csak 1 db. 3000 m³-es tartály működik, a második teljesen roncs. A városi hálózat hossza rövidült a lebombázott városrészek kikapcsolása miatt mintegy 4 km-el. A fogyasztásba mintegy 4000 fogyasztó kapcsolódott be. Nagyipari fogyasztás egyelőre nem remélhető. Gázvilágítás nincs és a jövőben is igen kis mértékű lesz.

Napi teljesítmény 1000 q gázzsén felhasználással kb. 3000 Nm³ gáztermelés, kb. 4500 Kcal/Nm³ fűtőértékre beállítva.

A felhasznált gázzsén 25%-ban „lengyel“-gázzsén, 75%-ban hazai kokszałkotó kőszén.

Idegenforgalmi pavillon

Újjáépített Petőfi-híd a Rábán

5. Jégmű

Motorok száma: 6 db.

Motorok teljesítménye: 115 LE.

Max. napi teljesítmény: 1000 db.

13 kg-os jégtömb

Szigeti jármos híd

GYŐR THJ. VÁROS 1947-48.

SZÜKSÉGLET

FŐSSZE-

Megnevezés	Az 1938-39. évi költségvetés	Az 1946-47. évi költségvetés	A törvényhatósági bizottság megállapítása az 1947-48. évre		
			rendes	rendkívüli	összesen
A) Háztartás					
I. Általános igazgatás	1298380	2339251	3142292	75020	3217312
II. Közegészségügy, állategészségügy	110273	211581	337374	173600	510974
III. Közoktatás, közművelődés, vallás	478410	738267	950580	258000	1208580
IV. Szegényügy, népjólét	346638	475673	821215	56000	877215
V. Közlelmezés	03628	265424	191077	148600	339677
VI. Városépítés; utcák, terek, járdák gondozása	383096	1152362	1502498	102400	2504898
VII. Vagyonigazgatás	235347	2429620	1479212	839176	2318382
VIII. Hitelügy	—	105106	13746	—	13740
Szükséglet összesen	3638772	7717284	8437988	2552790	10990778
Fedezet összesen	3186472				10520183
Költségvetési hiány	452300				470645
Jóváhagyott szükséglet					10870133
B) Önálló vagyonekezelési intézmények					
1. Csatornamű	260538	798150	925480		925480
2. Vízmű	486279	1552108	1301485	315000	1616485
3. Villamosmű	1412429	5315036	7077177	250000	7327177
4. Gázmű	759278	1953206	3225538		3225538
5. Jégmű	24383	80837	117500		117500
6. Medencés uszoda		125770	187082		187082
Jóváhagyott szükséglet össz.	2942906	9828107	12834262	565000	13399262
Fedezet összesen	2943915				13399272
C) Különálló alapok					
1. Magyar Norma Alap		88000	109000		109000
2. Bisinger J. Alapítvány	7928	25560	38084		38084
3. Limbeck Sándor Alapítvány		18787	18787		18787
4. Kötött Gazdálkodási Alap		162781	47012		47012
Összesen		295128	212883		212883
1. Szegényalap	12410				
2. Jóléti Alap	40200				
4. Kórházi Alap	781836				
Összesen	842374				

ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

SÍTÉS

FEDEZET

Megnevezés	Az 1938-39. évi költségvetés	Az 1946-47. évi költségvetés	A törvényhatósági bizottság megállapítása az 1947-48. évre		
			rendes	rendkívüli	összesen
A) Háztartás					
I. Általános igazgatás	1144657	4499214	6553078		7256748
II. Közegészségügy, állategészségügy	86489	68055	126348		131348
III. Közoktatás, közművelődés, vallás	70446	130310	104520		104520
IV. Szegényügy, népjólét	78677	102850	53220		55620
V. Közlelmezés	194113	385910	446360		581760
VI. Városépítés; utcák, terek, járdák gondozása	263628	277610	306640		321640
VII. Vagyonigazgatás	1067886	1356435	1785249		2059997
VIII. Hitelügy	280575	96838	6470		7900
Fedezet összesen	3186472	6916920	9378885		10520183
Jóváhagyott fedezet					10870133
B) Önálló vagyonekezelési intézmények					
1. Csatornamű	260595	798510	925480		925480
2. Vízmű	486357	1552968	1616495		1616495
3. Villamosmű	1412906	515679	7327177		7327177
4. Gázmű	759477	1956575	3225538		3225538
5. Jégmű	24500	81000	117500		117500
6. Medencés uszoda		126316	187082		187082
Jóváhagyott fedezet össz.	2943915	9330748	13399272		13399272
C) Különálló alapok					
1. Magyar Norma Alap		88000	109000		109000
2. Bisinger J. Alapítvány	8992	25560	38084		38084
3. Limbeck Sándor Alapítvány		18787	18787		18787
4. Kötött Gazdálkodási Alap		162781	47012		47012
Összesen	8992	295128	212883		212883
1. Szegényalap	12642				
2. Jóléti Alap	40200				
4. Kórházi Alap	781836				
Összesen	843670				

Győr, a romváros

Igy jöttek a gépek

24 légitámadás érte a várost

1944. április 13. Győr első fekete napja. Több száz légi-erőd szőnyegbombázása pár percen belül elpusztította a repülőtérrel. Elpusztult a

szeszgyár, gázgyár, waggongyár és repülőgépgyár, a Vas Gereben-úti és a pataházi házak. A bombázás

óriási hatását a német vezérkar magasrangú vezetői is megdöbbenve szemlélték.

Következett a második bombázás június 2-án és utána a többi, huszonnégyszer.

A betűk képtelenek az események és pusztítások lerögztetésére.

És jött a háromnapos harc, a felszabadítás 1945 március 28-án.

Ágyú- és aknatűz hatására a harcok alatt is sok száz ház sérült meg, vagy pusztult el. A német haderő az utolsó percben 16 hidunkból 15-öt felrobbantott. Majdnem minden templomtorony és sok gyár kapott a harc hevében találatot.

Óriási kár érte a városi közüzemeket is.

A csatornamű épületei és berendezések 50%-a, hálózat 3%-a. Vízvesztése: épületek 10—14%, hálózat 3%. Gázvesztés: gyár, raktár és berendezés 90%-a, hálózat 5%, közvilágítás 80%, mérők 30%. Villamosmű: telep 100%, raktár és raktárkészlet 100%, hálózat 20%, közvilágítás 75%, fogyasztásmérők 30%, oszlopraktár 100%, teher- és személyautó, valamint járművek 100%. Jégművesztés: berendezés 20%.

Medencés uszoda vesztesége: épületek 35%, berendezés 20%.

Tűzoltóság kára: 8 db autó, 4 db autófecske, 2500 fm Storz kapcsos nyomótömlő, 75-ös M. tömlő 3300 fm, épületkár 20%, berendezés 90%.

A folyók védtöltéseinek helyreállítása 30.000 m³ földmozgósítást igényel. Elpusztult és megrongálódott a város belsejében a védtöltésekre épített 700 fm parapet fal, a dunaparti kikötő lépcsői és kőburkolásai.

Elpusztult az összes híd 15 db.

Elpusztult hidak: Petőfi-híd, révfalui híd, szigeti híd, a pinnyédi vashíd, iparcsatornai betonhíd, uszodai gyaloghíd, 2 db sétateri vashíd, Pánzsai-éri betonhíd.

Elpusztult a vasút- és hajóállomás

Elpusztultak teljesen a Máv. vasut teherpályaudvar épületei 100%, felvételi épület 80%, vasuti posta 70%, víztorony 100%, fűtőház 90%. A Máv. Rába vasuti hídja, a közúti Baross-híd, a Sopron—Ebenfurti Rába vasuti híd és a bécsi pályatest feletti vashíd, valamint minden átereszt és kisebb híd.

A M. F. T. R. és D. D. S. G. hajóállomások, kikötő, darú és raktárak 100%-ban elpusztultak. Elpusztult továbbá az Országos Raktárházak dunaparti nagy raktára 70%-ban.

Az utak részben a bombatámadások, részben a harci cselekmények és a nehéz járművek különleges igénybevétele miatt igen erősen megrongálódtak. Növelte a károkat a közüzemi helyreállítások miatt szükséges bontások nagy száma. Az utak felszerelésében, korlátokban, jelző táblákban 70%-os kár volt.

Elpusztult a városi csecsemővédő intézet, súlyos kárt szenvedett a városháza, a kereskedelmi leányiskola, a városi Kioszk épület, az összes vámok, útrő-

házak és a kertész lakok. Sok kár érte iskoláinkat, ovodáinkat, a vágóhíd és kórház, továbbá a Napközi Otthonok épületeit, gazdasági épületeinket. Bérházaink közül telitalálat teljesen elpusztította a Toldi-utcai kislakásos házak felét, telitalálattól súlyosan megsérült a Zrínyi-utca 4/c, a Hunyadi-utca 4/a, b, c, és ezek között levő Zrínyi-utca 6. számú, továbbá a Homok-utcai városi bérház. A Limbeck alapítványi ház, a Baross-úti Véninger alapítványi ház egyharmad része is telitalálattól pusztult el. Négy db épülő kislakásos városi házat a harcok után széthordták. Nagy kár érte — főleg az ajtó-, ablak- és tetőkár — a Szent István-út 8. és 10. számú épületeket, a kórházépületeket. Kultúrházunk is erős sérülést szenvedett, továbbá a vegyvizsgáló állomás is.

Óriási károk érték a városi intézményeket, üzemeiket, templomokat

Megállapítható volt, hogy a város tulajdonában levő házak mindegyikét érte valamilyen kisebb-nagyobb kár.

A városi parkok sok kárt szenvedtek, a fákat a téli inségben sokhelyütt teljesen kivágták és elhurcolták, a környező erdőink eltüzeltettek.

A városi kegyurasági templomok közül súlyos kár érte az újvárosi és gyárvárosi templomokat. Teljesen elpusztult a révfalui templom. Nagy kár érte a Székesegyházat, a Kármelita templomot, a református és zsidó templomot. Megsérült a rác templom, a nádorvárosi rk. templom. Kevés kár érte az evangélikus templomot, a bencések templomát, továbbá a német és magyar ispita templomokat. Csodálatosan szerencsésen alig sérültek meg a nádorvárosi új evangélikus templom és Szent Imre herceg-úti új rk. plébánia templom.

Elpusztult sok állami épület: a pénzügyi palota, dohányjövődék raktára, a selyemgubógyár, az államépítészeti hivatal raktárépülete. Súlyos bombakár érte a fogházat és járásbírószágot, a Révai áll. gimnáziumot, az áll. ipari középiskolát, a selyemfonógyárat. Megsérült úgyszólván minden más középület is.

Sok állami épület is elpusztult

Elpusztult két szállodánk. Egész utcasorok égtek ki és pusztultak el úgy a belvárosban, mint a külső kerületekben, Gyárvárosban és Révfaluban.

Nagy gyárainkat a sok szőnyegbombázás katasztrófálisan elpusztította. Elpusztult a waggongyár, épületek 70%-ban, berendezés 60%-ban. A nyilasok sok gépet és félkész árut is kiszállítottak. A Győri Textil kára épületekben 80%, berendezésekben 80%, a Linum Lenfonó kára 90%, a Cardó bútorgyár majdnem 95 %-os kárt szenvedett. A Mávag-gyár vesztesége 25%, az OVIRT telepen levő gyárak és lakóházak kára 30%, a Keffel-gyár, Grab-gyár, Richards-gyár, a Koestlin-gyár és Olajgyár, a Fémdobozművek is károkat szenvedtek.

A legtöbb gyárat súlyos kár érte

A berendezéseiket a fasiszták elhurcolták

Malmainkat a németek felgyújtották. A Back-malom teljesen elpusztult, épületkára 85%-os. Elpusztult a Karolina-malom is.

A város és környéke állatállományának egyharmad része sem maradt meg.

Folyóinkból a halak is kivesztultak.

A facsemete kertek is sok kárt szenvedtek. A bombatölcsérek és ágyúállások ezrei vannak még betemetetlenül a földeken.

A vidám, kultúrált, tiszta Győr az ország negyedik romvárosa lett. **De élni akarunk!**

De élni akarunk! És mert akarunk, élni is fogunk! **Es élni fogunk!**

Pénzügyi palota tér — Ég a város

Városfejlesztés

Szebb és jobb várost akarunk

Fejlődésében megakadt városunknak új lehetőségeket akarunk teremteni. Ezért kell a városfejlesztési terv.

Győr nagy ipari és kereskedelmi város, emellett híres kisipara is. Közigazgatási, közgazdasági és kultúr tájközpont vagyunk. A városnak páratlan a geográfiai helyzete. Vasuti, közúti gócpont. Három folyó találkozási helye, a nemzetközi Duna-vonal és kelet-nyugati nemzetközi légi közlekedés országútjában vagyunk.

Városfejlesztésünk alapja a mezőgazdaság fejlesztése, iparunk megerősítése

A város emelkedése az utolsó évtizedben megtorpant.

A város fejlődését minden időben főleg az idetelepedett munkakeresők emelkedő száma jellemezte. A jobb élet lehetőségét kell biztosítani újra és Győr ismét fellendül.

A városfejlesztési terv fő szempontjai:

- a) Győr környéke mezőgazdaságának belterjes művelésre való átállítása.
- b) Feldolgozó exportüzemek szervezése.
- c) Nagy- és kisiparunk továbbfejlesztésének

lehetőségeket kell biztosítani.

Győr tájközpont jellegének ki-fejlesztése

d) Győrt tájközponttá kell átszervezni, hogy a Balatontól északra fekvő területek fontos életmegnyilvánulásával együttjáró hivatalos ügyeket, kormányzati, közigazgatási, közgazdasági és kulturális vonatkozásban, a főváros helyett Győrben lehessen elintézni.

Mezőgazdasági környékünket az alábbiak figyelembevételével fejleszthetjük.

1 millió gyümölcsfát ültetünk

1. Győrben és környékén teremtsünk, főleg a Győr és Bakony közötti dombokon, gyümölcsös kultúrát.

Szigetköz Közép-Európa vitaminos kertje lesz

2. Szigetközi tájegységünkön Európa vitaminos kertje képezhető ki, ahol öntözési lehetőségek teremtésével gazdasági fellendülés érhető el.

3. Ki kell fejleszteni a Duna, Rába, Rápca és Marcal folyók öntözési lehetőségeit és ezzel környékünk kis és nagy állatállománya dániai színvonalra és fejlettségre emelhető.

4. A sok holt Duna, Rába, Rápca és Marcal folyóágak okszerű kihasználásával Győrnek hatalmas haltenyészetet és halkereskedelmet lehetne biztosítani, másrészt a gyékény és nádtermelést okszerűvé tenni.

A mezőgazdasági termelvények részére Győrben kétféle értékesítési lehetőséget lehet biztosítani.

1. Ki kell fejleszteni a mezőgazdasági exportkereskedelmet nagy vásárcsarnok, piacterek, raktárak és hűtőházak építésével.

2. Győrben mezőgazdasági anyagokat feldolgozó gyáripart kell teremteni. Szárító üzemeket, konzerv ipart, cukorgyárat, tésztagyárakat, bőrfeldolgozó üzemet,

húsgyárat stb. Disznó-, marhahíz-
ladákat és baromfi-, haltenyésztést létesíteni.

Mindeneknél figyelembe veendő az, hogy kiváló repülőterünk miatt különösen primőr árukkal export lehetőségeink vannak. A Győrből éjjélkor elindított „repülő waggonokkal” szállított áru reggel az északi városokban áru-ba bocsátható, versenyképes áron.

Ipari fejlődésünknek alapfeltételei:

1. Az olcsó szállítási lehetőségek biztosítása.
2. Olcsó energia ellátás.
3. Lakások és szociális intézmények létesítése.

Vizeink felhasználása olcsó szállítások szempontjából, különösen ha Győrben nemzetközi tengeri kikötőt (szabad kikötőt) lehetne építeni, Győr ipari fejlődésére nagy jelentőségű lenne. Ezért a Pozsony—Gönyü-i zátonyos és kis víznél nem hajózható Nagy-Duna helyett a Kis-Dunát kellene a nagy hajók, tengerjáró Duna-hajók részére hajózhatóvá tenni. Ha ez nem volna lehetséges, Győrnek ki kell fejleszteni a kisdunai hajózást, tengerjárók részére is, legalább Győrtől Gönyüig, vagy pedig Gönyüt kellene kiképezni Győr kikötőjévé. Olcsó kikötő, rakodó közüzemeket kell létesíteni.

Olcsó villanyáramot lehetne a centrálék államosítása miatt Győr részére biztosítani.

Másrészt mint a legmélyebben fekvő felsődunántúli vidéken, Győr közvetlen környékén is mélyfúrásokat kell végezni, mert valószínűleg földgázra, esetleg nyersolajra van kilátás. Emellett a Győr környékében fekvő tőzegtelepek energia-termelés céljaira hasznosíthatók. Felvetődött az a terv is, hogy a lispei gázt Győrön keresztül kellene, a Nagy-Duna vonala mentén, Budapestre vezetni, már a Duna mentén levő gyári telepek érdekében is.

A győri nehézipar az alumínium feldolgozására rendezendő be. A győri gyár- és kisipar foglalkozzon Dunántúl mezőgazdasági gép és kézi szerszám, kocsis stb. szükségletének előállításával, valamint a Győrben létesítendő mezőgazdasági anyagokat feldolgozó konzerv és egyéb üzemek, textilgyárak felszereléseinek gyártásával.

Textilüzemeink térjenek át legalább részben mihamarabb műanyagok felhasználására illetve ezek gyártására.

A győri lakáskérdés az iparfejlesztés egyik kerékkötője. Ma 8900 család lakik társlakásban. A legközelebbi három évben szükséges lenne 4000 lakás felépítése.

Szociális intézményekben a szükséglettől messze elmaradtunk. A 3 éves tervben némileg szeretnénk behozni elmaradottságunkat. Napközi otthonok, csecsemő otthonok, téli uszoda és egy nagyobb gőzfürdő feltétlenül szükségesek. Az ipari munkásság egészségének megőrzésére az atlétika, az evezés, úszás és egyéb sport lehetőségeit ki kell fejleszteni.

Baross-híd

Olcsó szállítási és rakodási lehetőségeket teremtünk

Olcsó áramot kérünk

Gyárainkat Győr környéki nyersanyagok feldolgozására állítjuk át. Győr az alumínium városa lesz

Lakástermeléssel be kell hozni a múlt hibáit. Kifejlesztjük az ipari szakoktatást

Ipari szakoktatásunkat a jóhírű iparostanonciskolán és középfokú gépipari iskolán túlmenően kell kialakítani. Szakembereink, művezetőink, technikusaink és mérnökeink továbbképzését biztosítanunk kell. A felszabadítandó Frigyes-laktanyában iskola városrészt építhetnénk ki, kollégiumokkal és internátusokkal. Nagy mértékben vinné előbbre a szakoktatás városunk nagy- és kisiparát.

Győr ma is tájközpont. Ítéltábla kerület, a kereskedelmi és iparkamara, az iparfelügyelőség és újabban a közmunkafőigazgatóság is négy megye ügyeit intézi Győrből. A tankerületi főigazgatóságot is vissza kell hozni, épügy a mezőgazdasági tájközpont egységét is itt kell megszervezni.

A városi és megyei törvényhatóságok közös érdekű ügyekben való egyesítésére szükség van. *Enélkül a falu és város továbbra is látszólagos ellentétben marad.*

A tájközpont alá tartozó terület legtöbb ügye Pest helyett Győrben lesz elintézendő. Ezzel Győr városa a környék népével és városaival az élet útjain szorosabb kapcsolatba kerülne és tájközponti fejlődésével a környékre is erősebben hatna. A vidék mezőgazdasága, ipara és kereskedelme, a tájközpontban közvetlen környéket jól ismerő állami tisztviselők helyes és gyors intézkedései útján, jobban fejlődne. Az ügyek gyorsabb intézésének lehetősége az életet közelebb hozná a hivatalokhoz.

Idegenforgalmunkat emeljük

Győr idegenforgalmát az előbbi pontokban ismertettek mielőbbi megvalósítása emelni fogja ugyan, de idegenforgalom emelésére ettől függetlenül külön is kell gondoskodni.

Városunkat szépítjük

A történelmi műemlékeinket maradéktalanul megtartjuk. Portálokkal, hamis külsőségekkel elrontott műemlék jellegű épületeinket visszaállítjuk eredeti állapotukba. Szerencsére a légitámadások a belső és legrégebb városmagunkat alig érintették. A sokhelyütt elpusztult régi városok mellett Győr patinás szépsége idegenforgalmunkat emelni hivatott. Ezért régi belvárosunk megtartása részére külön szabályrendeletet szerkeszteni indokolt.

Intézményeinket híressé tesszük

Győr iskolaváros és ennek érdekében fejlesztjük jó hírnevét és új intézményekkel, a Frigyes-laktanya átalakításával újabb intézmények részére helyet biztosítunk.

A cél érdekében, a harcok óta megszerzett felső építő ipari iskola, az ipari középiskola és zenekonzervatórium mellett vegyészeti textilfőiskolát, vegyészeti középiskolát, mezőgazdasági és kertészeti iskolát, valamint továbbképző intézményeket szeretnénk megvalósítani, internátusi lehetőségekkel.

Új színház, múzeum, városi könyvtár építése, kórházunk bővítése a tulajdonképpeni cél mellett az idegenforgalmat is emelni fogja.

Három folyó városát nyári üdülőhellyé fejlesztjük

Győr a három folyó városa nyáron fürdőváros, ahol a fürdőzők és csónakázók lépik el a folyók vizeit. A szabad fürdők kialakítása, medencés uszodánk nagymértékű növelése közvetlen cél.

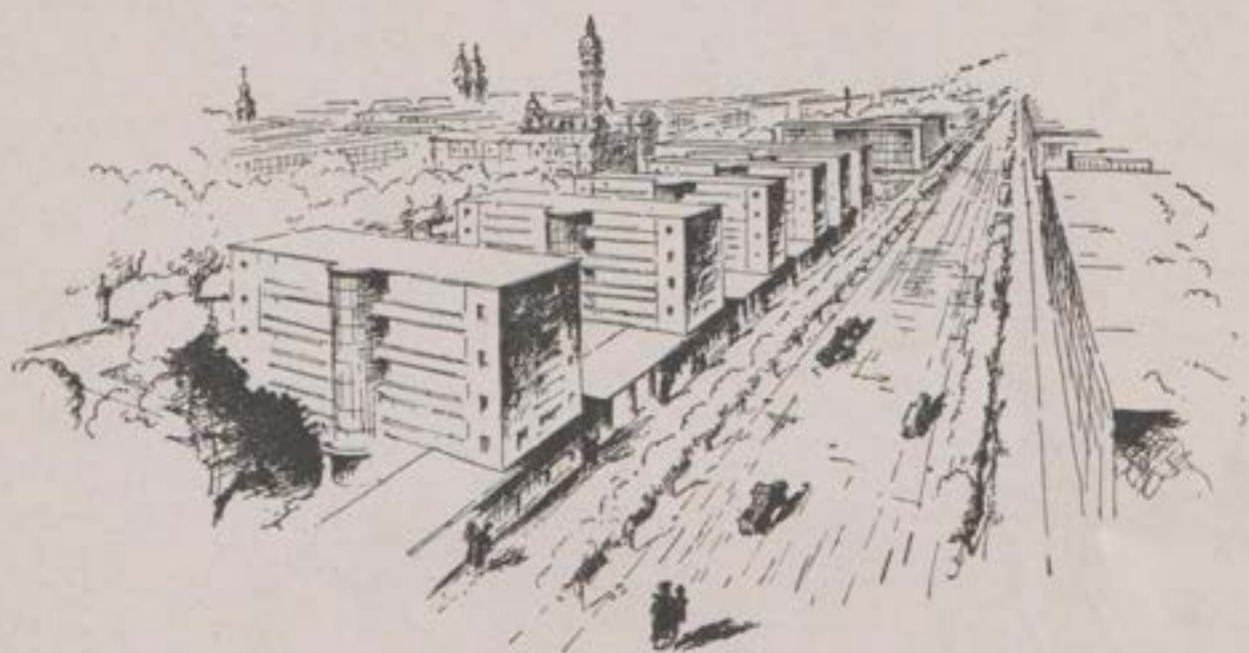
Új szállodákat kell létesíteni

Idegenforgalmunk biztosítása érdekében a bombatámadásoktól elpusztult

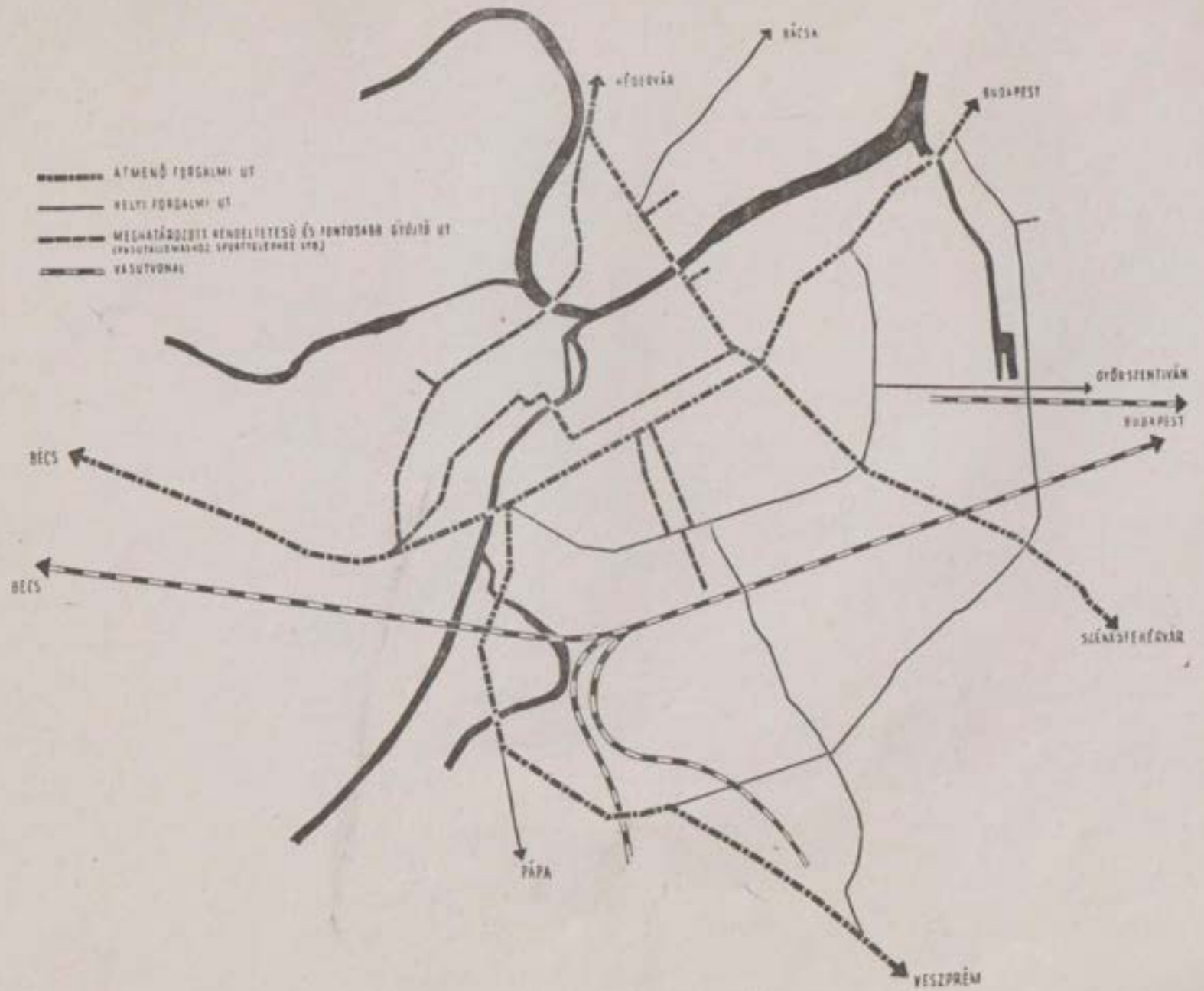

Vagógyár

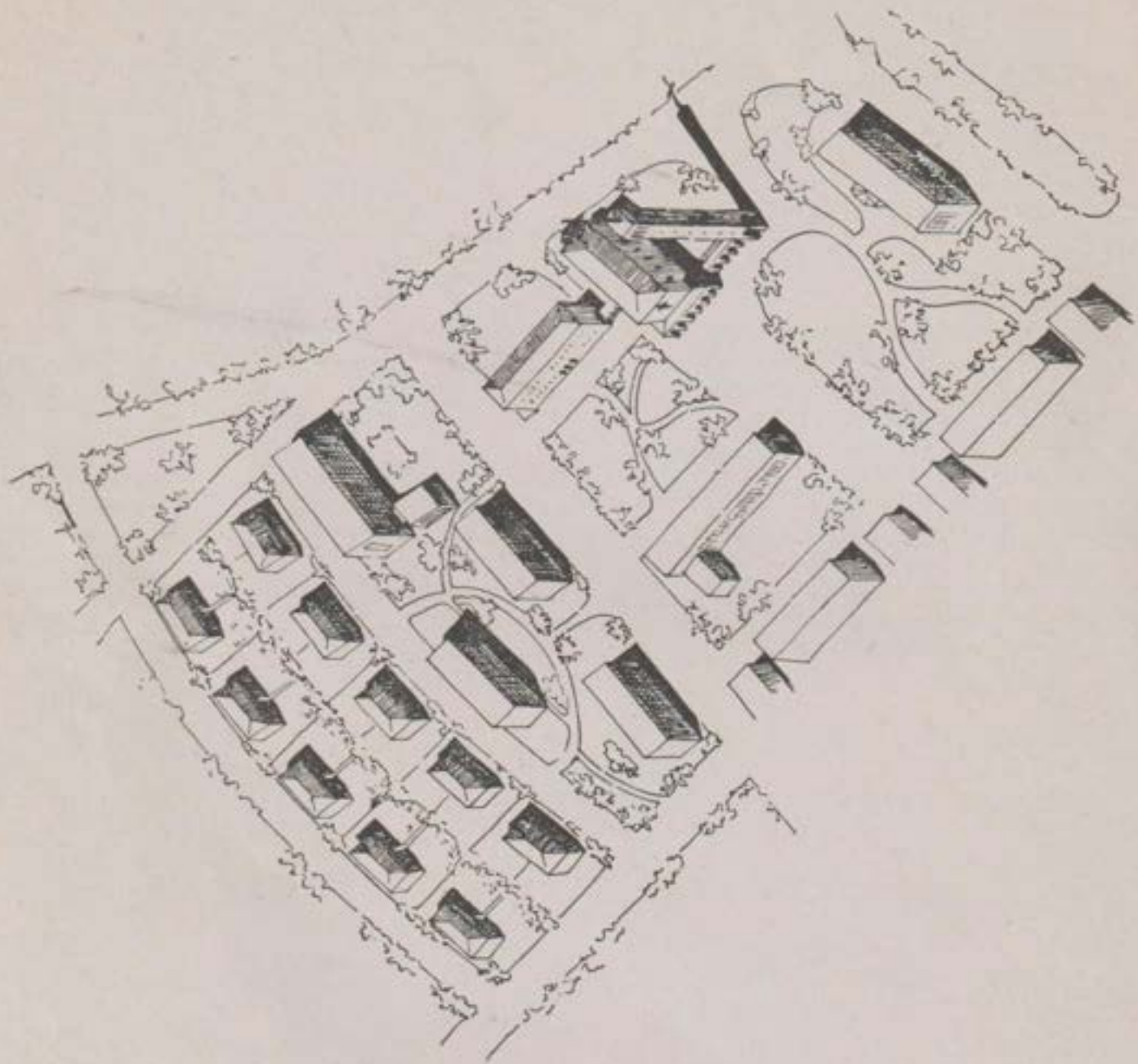
Budapest—Bécs új műútja
100.000 lakosú város központja

Út és vasút hálózati térkép

Győr új városrendezési terve.

Révfalu új templomterének terve

szállodáink helyett új-modern nagy szálloda létesítését teszi szükségessé.

Téli uszodát és sporttelepet akarunk létesíteni a város középpontjában, ahol mélyfűréssel melegviz feltörésére is kilátás van. A téli fedett sportpálya elhelyezése és az export vásártér közvetlen közelében lesz, így felhasználható ipari vagy mezőgazdasági export kiállításához is. Nyáron szabadtéri színi előadásokra alkalmas környezetet fogunk itt biztosítani, hogy az épületet kellően lehessen minden időben hasznosítani.

Városrendezési terv

A városfejlesztés körvonalazott céljai érdekében közvetlenül a harcok után a város nemzeti bizottsága városrendezési terv készítésével bízta meg Lakatos Kálmán építész, aki a városi mérnöki hivatallal és az illetékes összes minisztériumokkal együttműködve a részletkérdéseket is letárgyalta. Ma a magyar városok között Győr város rendelkezik teljesen kidolgozott, a koalíciós pártok, a törvényhatóság és az összes minisztériumok által jóváhagyott, elfogadott városrendezési tervvel. A város fejlesztésének érdekében a vasút kihelyezése és a gyárnegyed rész kijelölése által a közúti úthálózat vezetése is lerögzített.

E szerint a város keleti oldala, a Fehérvári és Vas Gereben úttól keletre, a Kis-Dunától délre eső terület, az átlagos észak-északnyugati széljárás miatt, a gyári negyed. E helyen az új gyártelepülések helyét úgy fogják kijelölni, hogy a vasúti iparvágányt minden gyárba be lehessen vezetni.

A várost kettészelő régi vasút délebbre kerül, a Vadász-laktanya elé. A 6—7 km-es egyenes vonalon modern gurító pályás rendező, új fűtőház és személypályaudvar fog készülni. A teherpályaudvar az OVIRT mellé kerül, az Iparcsatornával legközelebbi szomszédságban. Közben fekszik az új kiváló győri repülőtér. A közutak teherautói, szállító eszközei pedig közvetlenül csatlakozhatnak mindhárom szállító alkalmatossághoz, a hajó, a vasút és repülőgéphez.

A városias kialakítás határait is megállapítottuk. Ennek legdélibb határa az új vasútvonal.

Nádorvárost ma hiányosan beépített, egyrészt mély területek jellemzik, melyek feltöltésre várnak! Az új lakótelep beépítése után több mint 100 ezer léleknek lehet lakást biztosítani. A megnövekedett városnak az új Budapest—bécsi 1. sz. főközlekedési útvonal mellett, mely az új terv szerint a régi vasúti pályatest déli oldalán fog vezetni, lehet egy új és igen kiváló városmagot, kereskedelmi, ipari és közigazgatási központot létesíteni. A főútvonal mellett mezőgazdasági és export kiállítási helyeket biztosítunk. A város megfelelő helyein kerületi közigazgatási, iskola-ovoda és napközi otthonok, templomok részére

megfelelő terület áll rendelkezésre. A terv a zöld felületek, a sportpályák megfelelő kialakításáról, elhelyezéséről is gondoskodik.

A városfejlesztési, valamint a városrendezési terv kialakíthatásának egyes kisebb tételeit a város 3 éves terve már megvalósítja.

A város 3 éves tervének főbb fejezetei és előirányzata:

Győr az első város, mely elkészítette városrendezési tervét

A városrendezést már e 3 év alatt megindítjuk

3 éves tervünk nagy hiányokat kénytelen pótolni

Győr nemzeti jövedelmének 11%-át szeretnénk befektetni

		Ebből a város költségvetésében 3 évre felvettünk
Mezőgazdasági terv	1,442.500 Ft	462.000 Ft
Közüzemii terv	7,930.000 „	1,190.000 „
Városfejlesztési terv	25,212.840 „	3,709.000 „
Építkezési terv	19,742.000 „	3,074.000 „
Szociális terv	11,668.600 „	2,817.600 „
Kultúrális terv	12,746.000 „	1,311.000 „
Szövetkezeti terv	36,875.000 „	135.000 „
Állami és magánépítkezés	24,500.000 „	

Összesen: 140,118.990 Ft 12,699.000 Ft

A tervet a győri tervbizottság 9 albizottsága készítette, a thj. városi kis- és közgyűlés elfogadta és kellő időben felterjesztette.

Mezőgazdasági tervünkben a város mintagazdaságot, tehenészetet és kertgazdaságot akar felállítani. A városi területeken elpusztult sétányok és utcák fásítása, erdősítés kifejlesztése — Győr környékének gyümölcsfákkal való betelepítése — szükséges.

A közművek új tervei, valamint az egyes új utcák beépítési módjainak végleges lerögzítésére új építési szabályrendelet készül.

A közüzemii tervben a villamosmű újjáépítésének a célja új főkapcsoló és árammérő hitelesítő felállítása, kábel és szabadvezetékek felújítása, megerősítése, némi épülethelyreállítás 3,080.000 Ft költséggel jár.

Gázművünk helyreállítása a villamosmű kölcsönéből hősies odaadó munkával készült el, de új gázfejlesztő és kokszoló építése feltétlenül sürgős. Úgyszintén a már rendbehozott gáztartályunk mellé feltétlen megépítendő a második, legalább 6000 m³ ürtartalmú gáztartály, már üzembiztonság szempontjából is. Megépült a gyárvezető és gázmester új lakása laboratóriummal együtt, de a gyár üzemi épületeinek újjáépítését is tovább kell folytatni. Ezekre 4,000.000 Ft-ot vett fel a 3 éves terv.

A medencés uszoda bővítése és új dunai tutajuszoda tervezetett 450.000 Ft költséggel.

A városfejlesztési tervben az építésekre 7,810.200 Ft, hidépítésekre 7,164.000 forint. Ezekkel azonban az 1938-as állapota még nem következik be.

A vízmű évtizedek óta nem képes a szükségletet biztosítani. Új kutak fúrására és háborús károk megszüntetésére, vízórák beszerzésére a három év alatt 4,250.000 forintot szükséges befektetni.

Csatornaművünk is igen sokat szenvedett a sok bombázástól. Fedett csatornákkal kapcsolatos kiadásokra 1,200.000 Ft szükséges. A városrendezési terv főcsatornájának elkészítésére a gyárnegyeden keresztül a vasutvonalig 4,500.000 forint kellene. Ezt a 3 éves tervből kénytelenek voltunk kihagyni, de megvalósítása el nem maradhat.

Nyitott vízlevezető árkok létesítésére 1,050.000 Ft szükséges. Árvédelmi beruházásokat 1,480.200 Ft költséggel szeretnénk befejezni.

Mély helyek feltöltése nélkül házhelyosztásra nem sok lehetősége van a városnak. Mély helyek feltöltésére 632.000 Ft kellene.

Építkezésekre a város tervbizottsága a 24 bombatámadás rendkívüli pusztításai, azonkívül a város lemaradása miatt igen nagy összegeket vett fel összesen

Lakástermelést elindítjuk

19.742.000 Ft-ot. Ebből 3 év alatt 290 db 4—6 személyes új lakás épülne 11.300.000 Ft költséggel, a többi megrongált középületeink és bérházaink munkás és tisztviselő lakásainak helyreállítására szükséges.

Szociális intézményekben elmaradtunk az utolsó két évtized alatt. E mellett a háborús pusztításokat is pótolni kell. Csecsemő otthon épülne Belvárosban, Szigetben, Szabadhegyen, Révfaluban, a többi napköziotthont már helyreállítottuk. Gyermekjátzóterek készülnének a napköziotthonok mellett Gyárvárosban, Jancsifaluban, Kálvária-úton, összesen 1.260.000 Ft költséggel.

A közkórház 20 milliós bővítési tervéből 3.000.000 Ft költséggel már a három évben tüdőosztály létesülhetne. Országos Közegészségi Intézet, tüdőgondozó, egészségügyi központ épülne állami, városi és magánosok hozzájárulásával.

Erzsébet-telepi népegészségházunk építését befejeznénk.

Új sportpálya létesítésével a népi sportot támogatnánk. Összes költség 668.000 Ft. A szükséges szociális létesítményeknek így is csak kis részét tudjuk megvalósítani.

Kulturális ügyeink rendezésére mindössze 12.746.000 Ft-ot állíthattunk be. Itt szerepel az Erzsébet-telepi általános iskola létesítése, a zenekonzervatórium, a felsőipari iskola, gyógypedagógiai iskola. További célok meglevő városi iskolák bővítése, tanoncotthonok fejlesztése, nyári turista- és diákszálló, népi kollégiumok létesítése.

A szövetkezeti fejezetben az egyes szövetkezetek támogatására három év alatt mindössze 1.500.000 Ft-ot vettünk fel. Viszont a házépítető szövetkezet házépítéseire három év alatt 1000 lakás építéséhez 35.375.000 Ft lenne szükséges. Győrben 8900 társbérli megfelelő elhelyezésére, új családalapítások, a városban leteleplők részre három év alatt négyezer lakásra lenne szükség. Magántőke ma erre nem kapható. Ezért felvetődött a „Házépítető Szövetkezet” gondolata az építkezések támogatására.

Győrben a lakásépítés a nagy ipar és export kereskedelem kifejllesztése miatt minden várost kell, hogy megelőzzön. Ezért a legolcsóbb építkezés végrehajtása miatt a következő rendeleteket kellene kiadni:

1. Államkölcsönt csak a „Házépítető Szövetkezet” kaphasson lakásépítésre.
2. Csak építető szövetkezetbe tömörült és akár juttatott házhellyel, akár már tulajdonban levővel rendelkezők kaphatnak állami kölcsönt.
3. A „Házépítető Szövetkezet” is csak közösen megszervezett legkevesebb 100 házra illetve lakásra mint egységre kapjon kölcsönt, melyért teljes lefizetésig mind a 100 új háztulajdonos lenne felelős.
4. A törlesztést a kereset arányában kell végrehajtani, 25—30 év alatt, egészen kicsiny kamatláb és kezelési költség mellett.
5. Alkalmazásban levő építető fizetéséből a munkaadó köteles legyen levonni és beszolgáltatni a háztörlesztést.

Nem alkalmazásban levő építető esetében a törlesztés elmaradására szigorú feltételeket kell megszabni.

Back-malom

Az elmúlt 20 év Győrt sohasem támogatta baloldalisága miatt

A szövetkezetek kifejllesztése az olcsó életlehetőséget lenne hivatott megteremteni

Új rendeleteket kérünk a lakástermelés olcsóvá tételére

Vegyük igénybe a romterületeket a város belsejében

6. A szövetkezet elsősorban a város közműveivel ellátott területen köteles építtetni, hogy minél több lakás legyen rövid idő alatt a legolcsóbban felépíthető.

7. Ezért a város belsejében levő romházak és a meg nem felelő beépítésű utcák kiépítésére kell gondolni.

8. Úgy a romháztulajdonosok, mint a beépítési előírásoknak meg nem felelő épületek tulajdonosai részére kényszertársulást kell előírni a szövetkezettel, amely esetben a tulajdonosok az új épületrészből arányos új épületrészekhez juthatnak.

A megfelelő részesedést a szövetkezet vezetősége egy a városban kialakítandó hivatalos becselő bizottság végezné, vétő esetében az Építésügyi Minisztérium lenne a fellebbezési fórum.

9. Ki kellene mondani, különösen olyan városi területekre vonatkozóan, ahol sok régi, vizes, alacsony, esetleg a szabályozási vonalba eső, egészen elavult épület van, a társulási kényszert, hogy a zsúfoltan beépített és teljesen elavult, egészségtelen lakóházak mielőbb megszüntethetők legyenek.

Ilyen esetben, ha a terület háztulajdonosainak egyharmada kéri az új építkezések szövetkezeti megindítását, a másik kétharmad rész azt meg ne akadályozhassa.

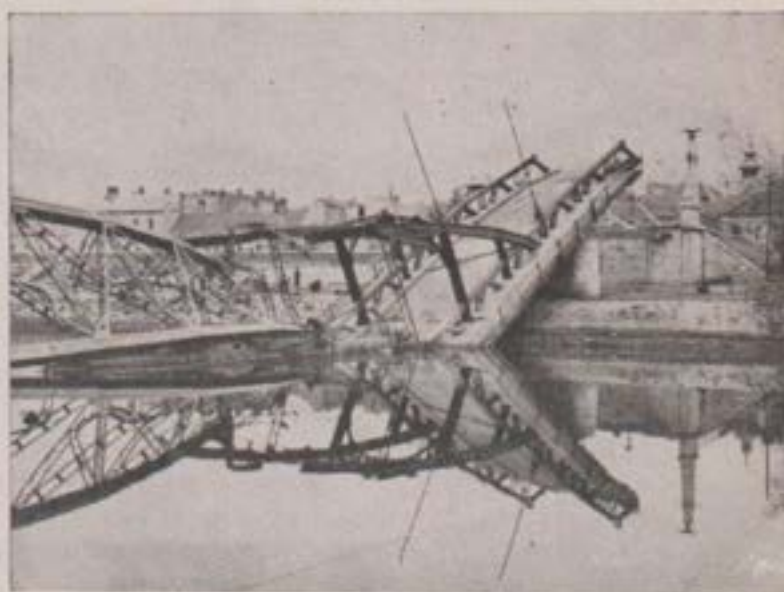
10. Az új épületek, a város belsejében a régi földszintes épületek helyett lehetőleg többemeletesek legyenek. Minden háztulajdonos a régi lakások alapterületének megfelelő alapterületű új lakáshoz juthat. E területen épülő többi lakást az építtető szövetkezet öröklakásként eladja. Az így épített házak külsejének fenntartására előre meghatározott összegeket kell minden lakásnak az építtető szövetkezet pénztárába befizetni már az első évtől kezdve. A szövetkezet ezt az összeget csak az épületek külső karbantartására fordíthatja.

11. Így a most kislaksűrűségű, de szorosan beépített régi városrészek helyett, egymástól 30—40 méterre épített többemeletes épületekben, nagyobb sűrűséget lehet elérni és a közművek jobb kihasználása mellett a városban a munkahelyekhez egészen közel lehet nagyobb létszámú lakosságot elhelyezni.

12. Minden 20 lakás után a szövetkezet egy-egy szövetkezeti műhelyt vagy üzlethelyiséget létesít. Ezek felét részletben eladja, részben a lakók részére, a háztörlesztés gyorsabb lefizetése érdekében, háziipari lehetőségeket teremt.

13. Az új lakások tulajdonosai, ha több helyiséggel rendelkeznek, egy-egy tömegmegmozdulásra egy helyiséget kötelesek bér ellenében, egy-egy napra kiadni. A bért a szövetkezet törlesztésre fordítja.

14. Az építkezés olcsóbbá tételére ki kell mondani, hogy a szövetkezet minden eddig rendezetlenül hagyott romterületen otthagyt építési törmeléket az építkezés céljaira feldolgozhat, ellenszolgáltatást a tulajdonos nem követelhet. Ezzel

Révfülöpyi Kis-Duna-híd

Létesítsünk minél több szövetkezeti műhelyt az új sorházakban

meg lehetne szüntetni az egészségre, főleg a szemekre veszélyes porterületeket és az anyagokat hamarosan nemcsak mély területek feltöltésére lehetne felhasználni. Ezzel sok szállítást lehetne megtakarítani és különösen a városok legbelsejében levő romterületet lehet rendezni.

15. Az építkezéseket a szövetkezetnek a legracionálisabban kell megoldani. Ezért egy-két ablak- és ajtótipust, kevés számú 20—30 különböző alaprajzú épülettípust kell létesíteni. Ezek külső kivitelezésének némi változatosabbá tételével az egyforma alaprajzok mellett is az épületek külseje nem lesz egyhangú és unalmas. Atípuszított lakások egyéb szerkezeti részeit, belső berendezések, csatornázás stb. is nagyobb, egyszerűre történő megrendelés esetében lényegesen olcsóbbá lehet tenni.

16. Az épített szövetkezet azonban maga nem épít. Tervezet és versenytárgyalások alapján úgy építő szövetkezeteknek, mint magánvállalkozóknak adja ki a munkát megfelelő garancia mellett és az elérhető legjutányosabban az állami közszállítási szabályzat előírásai szerint.

17. Az építkezési tőke további növelésére célszerű lenne a juttatott házhelyek esetében, ha a földalap a szövetkezetet megbízná a házhelytörlesztés incassójával, azzal a kikötéssel, hogy az incassált összeget a házépített szövetkezet az építkezésbe fekteti és csak 10 év múlva kezdi törleszteni a földalapnak kamat nélkül. Ezzel szemben az épített szövetkezet a földalap többi pénzbeszedését is végrehajtja és a földalapnak befizeti.

Ily módon Győrben is a legkorszerűbben lehetne megindítani az annyira fontos építkezéseket, mellyel a városban mutatkozó munkanélküliséget is meg lehetne szüntetni.

Hisszük, hogy a város rendkívüli kárainak szükséges helyreállítására és a város nagy ipari fontossága miatt, az országos 3 éves terv végrehajtásának érdekében, a szükséges támogatást meg fogjuk kapni felettes hatóságainktól.

Egyébként a város nemzeti jövedelme több számítás szerint az 1947—48-as évben 400 millió forint, a 48—49-es évben 450 millió forint és a 49—50-es évben eléri majd az 500 millió forintot, összesen tehát három év alatt 1.350 millió forintot. Ebből az országos terv arányai szerint 10—11% (140 millió forint) juthatna az 1938-as állapot visszaállítására szükséges kiadások fedezésére. Ezt az összeget kérjük rendelkezésünkre bocsájtani.

Győr város a negyedik romváros. Saját nemzeti jövedelméből a 3 éves terv előirányzata szerint Győr némileg pótolni tudná elmaradását.

Mert mai elpusztultságunkban hátrányban vagyunk minden olyan várossal és községgel szemben, amely nem kapott 24 légitámadást és ahol nem végeztek vandál pusztítást a hidakon, gyárakban, árvédelmi és vasuti berendezésekben, templomokban és iskolákban.

Városház tornya

A magunk erejéből, népi demokráciánk diadalmára eddig is sokat tettünk a város újjáfejlődéséért

Szükséges azonban az egész ország megértő támogatása. Ezt 20.000 proletár dolgozó kéri!

Győr felemelkedése

**Győr
élni akar!**

Végül nézzük meg és foglaljuk röviden össze, Győr vitalitása mire volt képes a harcok óta. Az ágyúdörgés még idehallatszott, már megindultak a közüzemi munkások és másnapra városi villany világított. Az OVIRT művek a harcok közben sem álltak le, örök dicsőségére, dolgozói hitének és helytállásának. Így az áramszolgáltatást néhány nap alatt már nagyobb területeken biztosítani lehetett.

Ivóvizet három nap múlvaadtunk. Híd hiányában a Duna fenekére fektetett 300-as nyomócsővel a város földszintes házait nagy kiterjedésben el lehetett látni vízzel. Kellő vízmennyiség biztosítására azonban további kutakat furatunk.

Árvédelmi töltéseinkhez 30 ezer m³ föld kellett, 700 fm parapet falat is pótolunk.

Az élet minden vonalon megindul

Belvárosi romutcainkban a kereskedelem minden üzletté alakítható romból nagy költséggel, bár a legtöbb helyen csak ideiglenes építési engedéllyel, új üzleteket épített. A városra jellemző erős kereskedelmi forgalom újra, egykettőre kialakult. Iparosaink és kereskedőink üzleti élete fejlődésnek indult és a dolgozók kereseti lehetőségeinek függvényében, a 3 éves terv eredményei szerint, tovább fog fejlődni. Győr a vidéki városok egyik legjobb adózó városa ma, ami e nekilendült élet biztató jele és jövőnk reménysége.

Gyáraink dolgozói végezték azonban a legeredményesebb munkát. Az elpusztult és leállított gyárak rövidesen és fokozatosan megindultak. A romok eltűntek és tűnőben vannak. A kiégett elpusztult épületeket, gépek százait kellett helyreállítani illetve megjavítani és újra munkába állítani.

A dolgozók az inflációs időben végzett munkával úgyszólván új gyárat építettek a romokból. A győri dolgozó, a fizikai és értelmiségi munkás összetartó, megértő munkája nemzetünket és népünket egészen rövid idő alatt talpra fogja állítani. A dolgozónak szebb és boldogítóbb életkörülményt fog biztosítani a nemzet erőforrásának további teljes latbavetése.

Tizenöt rombolt hidunk fölé az oroszok azonnal provizóriumokat építettek.

Ezek helyén ma már öt hidunk, a Petőfi-híd és két vasúti híd véglegesen helyreállítottak. A város a felrobbantott kisdunai szigeti jármos hidat és a kisuszodai gyaloghídat a harcok után néhány hét múlva megjavíttatta. A két sétatéri vashíd mellett rövidesen gyaloghidakat kellett létesíteni, amelyek addig voltak használatban, amíg a két provizórikus cölöpös fájrmos híd el nem készült. A kocsiforgalom elől ma már ezeket ismét le kellett zárni. Ezért a két híd végleges megépítése sürgős. A sétatéri roncs-hidak újbárosi oldalán a roncsokat azonnal teljesen eltávolítottuk, míg a belvárosi oldalon csak részben. Még 70—80.000 kg vas a Rába mély fenekén van, melyet a nyár folyamán szeretnénk eltávolítani.

A Petőfi-híd kiemelésével a waggonyár megmentette az egyébként szerencsésen fekvő hidroncsot, amelyet felemelve és a roncsolt és elgörbült részekről

Orsz. Raktárházak

Miniszteri
elismerés
mellett épül
meg a Pe-
tőfi-híd

megszabadítva 1946 decemberében adtuk már át a forgalomnak. E híd belvárosi oldalán levő hárommezős vasbeton rész, a belvárosi mederpillér teljes szétrobbantása miatt földig meghajolt, két mezőben pedig fel és lefelé görbült és eltöredezett, csak a vasbetétek tartották össze. A betonrészeket segédpillér útján a város mérnöki hivatala házikezelésben felemelte, ezzel az ország egyik legnagyobb súlyemelését végezte. A felemelt és megfelelően kiigazított betétek betonhiányait szakszerűen pótolva, a híd teljes betonrészét is meg lehetett menteni. E szép munkákért a munkákat végrehajtó dolgozóknak és mérnököknek a közlekedésügyi miniszter úr elismerését írásban is kifejezte.

A felrobbantott révfalú Kis-Duna híd 780 ezer kg súlyú és carbonacélból készült. A németek e szép hidat két keresztmetszetben robbantották. Ezért egytestbeni felemelése lehetetlen volt s helyreállítása a közlekedési miniszteri szakértők véleménye szerint, csak teljes szétbontás és a görbült részek gyári kijavítása által lehetséges. A hidroncsok kiszedése szegecs-bontással történik és lassan befejezéshez jut, annak ellenére, hogy a roncskiemelési munkálatok többször megszakítva folynak. A középső mederbe zuhant részek felett 14 méter magasságban voltak e híd eltorzult íves részei. Figyelembe véve a bűvárszolgálat többszöri igénybevételét, a felmerült költségek mégis alacsonyak lesznek. A munkákat a város házilag végezteti.

A révfalú
Kis-Dunai
hidroncs ki-
emelése a
10 legna-
gyobb mun-
kában levő
hidroncs ki-
emelés kö-
zött szere-
pel

E híd mellett a nagyjelentőségű gyalogforgalom biztosítására a harcok után egy évvel 140 fm hosszú cölöpös gyaloghíd készült, amelyen a második 300 mm-es ivóvízvezeték nyomócsöve is elhelyeztetett. Kiemelésre vár még a pinnyédi Rába-híd 1948 nyár folyamán.

Mint a hidaknál, úgy az utak rendbehozatalánál is minden igyekezettel a forgalom mielőbbi biztosítása volt a cél. A budapest—bécsi 1. számú műút aszfalthiányainak legnagyobb részét a város részben vállalati, részben házikezelésben elvégeztette. A többi út javítását is a legerősebb ütemben folytatja. Az elmúlt nyár szárazsága és a hosszú ősz nagyban hozzájárult a munka nagyütemű elvégzéséhez. Rendbehoztunk 8500 m² aszfaltburkolatot, 1200 m² kiskő, 5900 m² kövezést és 12.500 m² makadám utat. Kijavítottuk a tankok által kiforgatott járdaszegély köveket. Az utakra 941.476 forintot költöttünk a forint bevezetése óta.

Lankadat-
lan munka
folyt az
utak hely-
reállítására
is

Helyrehoztuk a városi csatornázást, központi szivattyútelepünket most építjük át, mert a bombázások az épületet tönkretették. 500 fm zárt csatornát és a belvizek levezetésére új végleges árkokat készítettünk.

A városi gázgyár helyreállítása a városi közüzemi munkások rekord teljesítménye. A kemenceház kivételével elpusztult az összes épület és berendezés, az egyetlen győri, telitalálatos, 35 m magas gázgyári kémény és egyik 6000 m³-es gáztartány közel egy év alatt készült újra el, és került újra üzembe 1947 március 25-én, a városi gázfogyasztók örömeire.

Városi üze-
mek víz-,
csatorna- és
gázmű mun-
káival hősi
munkát és
erőfeszítést
végeztek

Győr thj. város épületeinek állagmegóvására a tetőhelyreállítást még 1946 őszén befejeztük. A nem városi épületek tetőhelyreállítása is csekély kivétellel megtörtént. Városi középületeinkre, munkás és tisztviselő lakásokra az inflációs időben végrehajtott munkákon felül eddig 1.6 millió forintot költöttünk. A háztulajdonosok és lakók együttesen 2632 lakást hoztak újra használható állapotba és közel 40.000 m² üveg került beépítésre. Ezzel az üvegezések kétharmad része pótoltatott.

Új révfalú gyaloghíd

Folytatjuk a további épület helyreállításokat

A helyre nem állított lakások bejelentése és összeírása után erőteljes hatósági beavatkozással és helyreállítási kölesön igénybevétele célszerűségének kimutatásával, megfelelő erős propagandával a még romlakások helyreállítását is rövid időn belül szeretnénk biztosítani.

Elmaradtak és csak most folynak a hároméves terv eredményei alapján az egyes állami középületek helyreállításai. Így a pénzügyi palota, a tanítóképző, az állami fiú gimnázium, ipari középiskola, a fogház, törvényszék, iparkamara. Elkészült az ipartestületi székház, városunk egyik legnagyobb előadói terme, az iparosok nagy-szerű áldozatkészségének és összetartásának igazolására.

Javítjuk kórházunkat és vágóhidunkat. Helyreállítottuk napközi otthonainkat, továbbfejlesztettük népházunkat. Elpusztult templomaink értékes belsejének védelmére az egyházak és egyházi rendek közvetlenül már a harcok után építették meg és hozták rendbe a templomtözeteket. Városházi épületünk 65 m magas, hatalmas, sérült tornyának rézkupolája, világító számlapos toronyórája, — melyet az újra létesített pontos időszolgálat tart karban, — talán egyetlen új szerkezet a vidéki városok között — helyreállított.

Városrendezési tervünk szerint a várost fokozatosan lehet kifejleszteni

Városrendezési tervünket soronkívül elkészítettük. A vidéki városok között az elsők voltunk új tervünkkel, melyet az összes felső hatóságok, szakértők és helyi szervek többszöri helyszíni tárgyalása előzött meg. A városrendezési terv úgy készült, hogy egyes részeit már most meg lehet valósítani. A többit a szabályozási tervek szerint belátható időn belül a pénzügyi és kisajátítási lehetőségek teljes kihasználása után, fokozatosan lehet végrehajtani. A városi mérnöki hivatal a részlettervek elkészítésénél figyelemmel volt erre és a házhelyosztás érdekében először a város meglévő csatornázásába még beköthető házhelyosztások helyszínrajzát készítette el, ezres léptékben és ezeket a házhelyosztást végző Földhivatalnak rendelkezésre bocsájtotta. Jó lenne, ha a romterületek hatósági igénybevétele, éppen a meglévő utak, közművek, az újabb házépítések minél kisebb költségeinek biztosítására mielőbb lehetővé válna a dolgozók lakásszükségletének mielőbbi biztosítása érdekében.

Romterület tulajdonosokkal kényszer-társulási lehetőséget kell biztosítani

Néhány példa bizonyítani fogja, hogy Győr iparvállalatai is erős versenyben állanak egymással, melyikük tud szebb és nagyobb eredményt elérni, az újjáépítés és 3 éves terv során.

Néhány következtetés a városi közüzemek számadataiból is levonható:

Győr összes villanyáram fogyasztása:

	1943. évben	22,226.231 Kwó
az 1944 ápr. 13-iki és az utána következő légítámadás miatt		
	1945. évben	7,316.750 Kwó
de már	1946. „	11,839.381 Kwó
	1947. „	14,380.357 Kwó
ebből a Magyar Waggongyár maga átvett		
	1945. évben	2,067.017 Kwó
	1946. „	4,842.125 Kwó
	1947. „	5,844.075 Kwó

Iparcsatorna hídja

ezenfelül üzembe helyezte a vagongyár saját áramfejlesztő telepét is.

A városi vízmű fejlődését is a termelési adatok igazolják:

1945-ben	2,544.391 m ³
1946 „	3,161.400 „
1947 „	3,204.942 „

vizet szolgáltatott. Fúrás alatt álló két új kúttal a termelés további 15%-kal emelkedhet.

A városi jégmű eladott

1945-ben	3.000 db
1946 „	15.000 „
1947 „	65.000 „

12 kg-os, ivóvízből készített műjeget.

A városi medencés uszoda forgalma

1945-ben	39.973 Ft
1946 „	41.109 „
1947 „	64.135 „

A 3 éves terv során lassan befejezést nyer a villamosmű új kapcsoló állomása, lakóház és raktár építkezése. Megkezdődött a csatornamű főtelepének átépítése, új tutaj uszoda is készül. Elkészült a versenyuszoda teljes tatarozása és új klórozó berendezése. A vízmű és csatornamű, valamint a villamos- és gázmű lassan teljesen befejezik a rombolt hálózatok helyreállítását. A vízmű új vízvezetékét fektetett a Szent Erzsébet-telep és az épülő városi állatvásártérre. A csatornamű csőhálózatának tisztítása teljes erővel folyik, új típusú higiénikus szenny szállító kocsikkal.

A gázmű fejlődése teljes romállapotától mai napig a győri közüzemek fizikai és értelmiségi dolgozóinak csodálatos eredménye, amelyre méltán büszkék a győriek.

Gázgyári üzemi adatok:

	gáz	koksz	
	t e r m e l é s		fogyasztók száma
1943-ban	3,112.000 m ³	9.120 t	3.700
1947 ápr.	57.560 m ³	1.391 t	1.451
1947 aug.	106.870 m ³	2.578 t	2.527
1947 dec.	104.010 m ³	2.844 t	2.656
1948 márc.	107.620 m ³	2.923 t	2.912

Nyilvánvalóan erősen javult a gáz és koksz minősége. A táblázatból is kitűnik, hogy gyárunk még nem gázfogyasztó és gáz közvilágításunk még nincsen. A szép fejlődést a fogyasztók számának emelkedése is igazolja.

Magyar Waggon- és Gépgyár

Másik büszkeségünk a Magyar Waggon és Gépgyár, melynek hidosztálya élüzem lett és 20 élmunkással hirdeti a magyar nemzet felemelkedésének tényét.

A Magyar Waggon és Gépgyár Dunántúl legnagyobb iparvállalata, országos viszonylatban is az első nehézipari vállalatok közé tartozik. Gyártelepe 61 hold területen fekszik. A Magyar Waggon és Gépgyár Rt. 1896 decemberében alakult meg, a szeszyári marhaistállókból átalakított műhelyekben. Eleinte kizárólag vasúti

Uzdodai kis híd

kocsikat gyártott, így tevékenyen résztvett a MÁV nagyarányú fejlesztésében.

Mindig tekintélyes exporttevékenységet fejtett ki, amelyből említésre méltók a londoni földalatti vasutnak, Olaszországnak, Délamerikának, afrikai és egyéb tengerentúli országoknak szállított vasuti személy-, teher- és különleges kocsik. Az alapítás óta gyártott kocsik száma meghaladja a harmincezret.

Az 1902. évben kezdi a motoros járművek — autók — gyártását. Ugyanebben az évben alakult meg a hid- és vasszerkezeti osztály.

Az 1907. évben a Wiener Bankverein vette át a részvénytöbbséget. Ekkor épült a gyár kovácsműhelye, amely gőz- és ejtőkalapácsokkal, továbbá présgépekkel van felszerelve.

Az első világháború alatt létesült az acélöntöde és a darúosztály.

1919-ben a gyár munka nélkül állott kb. 2000 munkásával. A szűk határok között a belföldi szükséglet is a legkisebbre korlátozódott. A 30-as évek elején kezdődő gazdasági válság következtében a dolgozók létszáma 350 főre apadt. 1935-ben vette át a Rimamurányi—Salgótarjáni Vasmű Rt. a vállalat részvénytöbbségét. Ekkor a budapesti Kaszap és Szenes-féle csavargyár, az „Ajax“ Acélművek nemesacélgyártó berendezése is Győrbe került. A Rimaművek üzemfejlesztési elgondolásának megfelelően az acélöntöde Martin üzeme megszűnt, villamos ivfénymecénék felállításával és üzembehelyezésével elektroacélöntvények gyártására tért át. A vállalat minden osztálya fejlődésnek indul, megépül az új autgyár és a hozzátartozó karosszéria üzem. Évi termelése az 500 tehergépkocsit meghaladja. Újjáépül a hid- és vasszerkezeti üzem, amely 10.000 m² területével, korszerű berendezésével és szabadtéri szerelóműhelyeivel az ország legnagyobb hidműhelye lett. A háborús termelés növekedése következtében a munkáslétszám napról-napra emelkedik és 1943-ban már a 10.000-ot is meghaladja.

Ekkor alakul meg a repülőgépgyár, melynek műhelyei a törzsgyárral közös területen épülnek meg. Ezért a raktárak értékes anyagát, valamint a géppark pótolhatatlan részét széttelepítéssel mentették meg a biztos pusztulástól. A széttelepítés 1944. februárjában kezdődött meg a környékbeli falvak és uradalmakba. A várható légitámadás 1944. április 13-án következett be és november 19-ig a Győrt ért 24 légitámadásból a gyárat 7 érte. A légitámadás 286 halálos áldozatot követelt, leégett, illetve elpusztult az épületek 70%-a, a géppark 60%-a, az anyagi kár kb. 430 millió pengő volt.

A helyreállítási és romeltakarítási munka azonnal megkezdődött, de a sorozatos légitámadások az épen maradt és helyreállított műhelyeket is megsemmisítették, úgy hogy 1944. áprilisától a termelő munka csak csökkentett mértékben folyhatott. Novemberben a repülőgépgyár megmaradt gépeit és teljes adminisztrációját felsőbb utasításra Budapestre, a műhelyekké átalakított kőbányai pincékbe vitték.

A felszabadulás után 1945. április első napjaiban megfeszített munka kezdődött. Sérült gépekkel, romépületek között, hiányos szerszámokkal indul meg a gyár újjáépítése és a termelő munka. A felszabadulás óta eltelt közel három év a vállalat dolgozóinak igazi hősi korszaka. Egyik kézzel a munkahely, a gyár, másik kézzel az ország újjáépítésén dolgoztak. Teljesen újjáépült 26.000 m² alapterületű földig lerombolt műhely csarnok, ezek közt a waggon- és autószerelde, karosszéria műhely, acélöntödei öntőcsarnok és hidműhely. Részlegesen helyreállítottak 37.000 m² területű különböző műhely- és irodaépületet és befedtek 100.300 m² területű tetőt és rendbehozták a bombabecsapódásoktól felszántott gyárterületen az út-, csatorna-, vízvezeték- és vágányhálózat jelentős részét.

Az akkor még fedélnélküli hídműhelyben készült 1945 telén a budapesti Kossuth-híd vasszerkezete, Budapest egyetlen hídja. Résztvett a hídműhely a medvei, szolnoki, tiszazugi, záhonyi és győri közúti és vasúti hidak, a Margit-híd, valamint a kisebb hidak egész sorozatának újjáépítésében is. A helyreállított, illetve újonnan készült hidak hossza kb. 3.5 km. Jelenleg a szobi Ipoly-híd helyszíni szerelése és a szegedi közúti Tisza-híd gyártása folyik.

A gyár waggonüzeme 660 db sérült vasúti kocsit állított helyre a MÁV részére, mozgóposta roncskocsikat épített újjá a Magyar Posta részére. Exporttevékenységet fejt ki az Osztrák Államvasutak személykocsijainak és a francia vasutak teherkocsijainak újjáépítési illetve javítási munkáival.

Az autógyár több mint 300 teherautót, köztük számos autóbust és különleges kocsit adott át a forgalomnak. Ezekkel a munkákkal nemzetközileg kiemelkedő teljesítményt nyújtott a győri waggonyár.

A jóvátételi munkák során eddig 8 db jóvátételi hidat szállított 4400 tonna súlyban, valamint 350 db éreszállító és 120 db gyümölcszállító kocsit.

A gyár többi üzeme, öntödék, kovácműhely, csavar- és szerszámgyár is kivette részét az újjáépítés munkájából, egyes helyeken túllépve a békebeli teljesítményt. A sérült és hiányos szerszámgépekből eddig 110 darabot állítottak a termelés szolgálatába és 75 db üzemképtelen darút építettek újjá a dolgozók a gyár termelésének fokozására.

Az 1942—43. években épült, de a háborús események folytán be nem fejezett, megsérült erőtelep üzembehelyezése is megtörtént. 4000 kW-os turbogenerátoraival a gyári villamos energia nagy részét, turbina csapolt gőzével pedig az üzemek és irodák fűtését gazdaságosan biztosítja. A munkáslétszám a felszabadulásakor, 1945 áprilisában 1350, 1948 januárjában 4700.

Az 1946. év végén állami kezelésbe került a győri waggonyár is, mely kiválóan beleilleszkedik az ország három éves tervébe. A feladatul kitzűzött termelési programot maradéknélkül végrehajtja és ehhez a gyár üzemeit arányosan fejleszti. Mindezek erős kihatással lesznek a további fejlődésre és Győr városának, mint a második hatalmas magyar ipari centrumnak kifejlesztésére.

A waggonyári termelési eredmények az előírásokat lényegesen túlhaladták. Ezt igazolja az alábbi kis kimutatás.

Az egy fizikai személyre eső termelés:

1947 januárjában	1.287 Ft.
1947 augusztusban, a 3 éves terv megindulásakor	2.518 Ft
1948 márciusában pedig már	3.579 Ft.

Az egy munkaóraóra eső fajlagos termelés

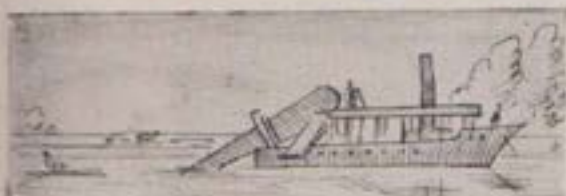
1947 dec. 1-én	3.72 kg
1948 március 1-én már	6.84 kg.

A tervév első felére, 1947 aug. 1—febr. 1-ig, előirányzott termelés értéke 73,519.100 Ft, az eredmény febr. 1-ig 77,889.800 Ft, 105%, volt.

Rádiókészülékek

kényelmes részletfizetésekkel, gyári garanciával kaphatók

HELTAI LÁSZLÓ szaküzletében
GYŐR, Czuczor Gergely-utca 15. szám

„Tisza“ kotró

A város kiemelte és a minisztériumokkal közösen megjavította

1948 február hónapra az előirányzat 17,973.000 forint, az eredmény 20,197.000 forint, 116.6%.

1948 március hónapra az előirányzat 17,919.000 forint, az eredmény 20,967.000 forint, 116.8%.

1948 április hónapra az előirányzat 22,678.000 Ft, az eredmény 24,306.000 forint, 129%.

És így fog emelkedni tovább az értelmiség és fizikai dolgozók nemzetépítő munkája nyomán.

Magyar Egyedárúsági Szeszgyár Győr

A vállalatot 1882-ben a Léderer család alapította. E vállalatnak szeszfőző és finomító üzemét az állam 1938 szeptember hó 1-én kisajátította és ez üzemét a Szeszegyedárúsági Igazgatóság (Pénzügyminisztérium X. b. főosztálya) központi irányítása alatt Magyar Egyedárúsági Szeszgyár Győr néven továbbfolytatta.

A gyár a kezdeti időkben burgonyát, tengerit és melaszt, majd az 1930-as években már cukorrépát is dolgozott fel szesszé. A napi teljesítmény burgonyából 3.6 waggon finomszesz, tengeriből 2.5 waggon. A feldolgozott anyag melaszból 17 waggon vagy cukorrépából 35 waggon volt. Az 1930-as évektől kezdve már csak cukorrépából és melaszból történt szesztermelés. Az üzem maximális napi szesztermelése 600 abs. hl. volt.

Az 1944 április 13-iki első légitámadás alkalmával, majd az ezt követő többi bombázás során elpusztult a gyár úgyszólván egész berendezése. Az üzem teljesen megbénult. Az üzemi épületek rombadöltek és a romhalmaz alatti berendezési tárgyak állapotát sem lehet megbecsülni. Szerencsés véletlen volt, hogy a szeszfőző és finomító berendezés, épülettel együtt majdnem sértetlen maradt.

A romeltakarítási munkálatok azonnal megkezdődtek. E munkálatoknak a legfontosabb üemrészekben való végrehajtása után derült ki, hogy 10 db kazán közül 3 db helyreállítható, néhány kisebb-nagyobb szesztartály rendbehozható, a szeszfőződe padlásterében elhelyezett víztartályok erjesztőkádakká átalakíthatók, az üzemi vizet a szomszédos Magyar Waggon és Gépgyár hálózatából be lehet kötni stb. E munkálatok végrehajtása után a szeszgyártó üzem 1945 decemberében kizárólag melasz nyersanyaggal megindulhatott.

Az újra megindult üzem kapacitása a békeévekhez képest természetesen nagyon csekély, mindössze 5% volt, napi 1 waggon melasz feldolgozással 30 abs. hl. szesz, minthogy az erjesztőberendezés, amely 16 db 1000 hl-es erjesztőkádból állott, teljesen elpusztult. Most újjáépült és 1947 karácsonya óta a napi teljesítmény 170, 1948 őszén a teljesítmény napi 240, 1949 őszén pedig 350 abs. hl. lesz.

E teljesítmény — bár a békebelihez képest kisebb — az ország szeszellátása szempontjából azonban elégséges. A termelés a jövőben csak melasz nyersanyagból történik, ugyanis a cukorrépa feldolgozó diffúziós üzem és a kapcsolatos berendezések teljesen elpusztultak.

Végeredményben a gyár kazántelege 3 db 220 m² fűtőfelületű Tischbein-

rendszerű gőzkazánnal, 600 fm hosszú dunai víz- és csatornavezetékek, erjesztőüzeme 10 db 1000 hl-es erjesztőkáddal újjáépültek. Szeszfőző és finomító üzeme, 1 db Wernicke-Guillaume kombinált és 1 db Barbet-rendszerű szeszfőző és finomító és 1 db víztelenítő készülékkel épségben maradt. A közeljövőben megépíteni tervezett nagyobb létesítmények az új szeszraktár, az új villanytelep és az új víztisztító állomás lesznek.

A melaszmoslékot a múltban a Győri Vegyiművek Rt. üzeme dolgozta fel melaszmoslékszéné, majd ezt hamúzsírrá és ennek egyéb melléktermékeivé. A kincstár az üzemet bérbe vette, felépítette a rombadőlt hamúzsírgyár moslékszénégető üzemét és ezzel az egész gyártási folyamat műszaki és gazdasági szempontból is teljes megoldást nyert.

Az üzem összes alkalmazottainak létszáma a multhoz képest változatlan és 110 fő körül mozog. E létszám látja el az üzem természetéből folyó idényszerű üzemmenetekon kívül a tetemes karbantartási és az újjáépített üzemrészek újrafelszerelési munkáit is.

A gyár minden alkalmazottja teljes energiája latbavetésével azon dolgozik, hogy a 3 éves terv keretében az üzem újjáépítése teljesen megvalósuljon.

Koestlin L. és Tsai Rt.

A Koestlin L. és Társai Rt. Üzemeit Bérlő Rt. által bérelt jelenleg állami világviszonylatban is ismert édesipari vállalatot Koestlin L. és Társai közkereseti társaság 1900-ban alapította. Az 1900-as évek derekán egész kisterjedelemben, mintegy 45 munkással megkezdte a keksz-és biscuit gyártási munkát. 1906-ban már 300 munkást foglalkoztatott a vállalat és megépült a teljesen alapincézett, három emeletes, modern gyárépület. A vállalat évről-évre fejlesztette üzemét és a foglalkoztatott munkások létszáma 1910-ben 800, 1913-ban kb. 1000-re emelkedett.

Az üzem eredetileg keksz, biscuitlapocska, kétszersült, mézeskalács előállításával foglalkozott. A Koestlin gyártmányok minősége kezdettől fogva elsőrangú volt, ezáltal a Koestlin mint márka ismertté és keresetté vált a világpiacón.

Az 1914-es világháború kitörésének időpontjában fejlődésének csúcspontján áll, azonban a háborúval együttjáró anyagihiány folytán hosszú időn keresztül kénytelen volt üzemét összeszorítani.

1921-ben a gyár berendezkedett csokoládé- és cukorkagyártásra is.

Egész rövid idő alatt sikerült a Koestlin-gyártmányok számára az összes utódállamokban és Olaszországban, Hollandiában, Franciaországban, Svédországban, sőt Észak-Amerikában, Egyiptomban is piacot szerezni és ezáltal a Koestlin név világmárkát képezett és a gyártmányok a legtöbb európai országban ismertté, kedvelté és fokozottabb mértékben keresetté váltak.

Az üzem fejlesztése és a külföldi piacok megszerzése után újból állandóan 600—700 munkásnak és tisztviselőnek ad megélhetést és az 1939-es háború kitörése folytán keletkezett rendkívüli viszonyok hatása alatt volt csak kénytelen a munkáslétszámot valamivel apasztani. Ennek dacára az 1943-as év végén a negy nyersanyaghiány mellett is 400 munkást foglalkoztatott üzemében.

1945 márciusában lezajlott ostrom után megállapítást nyert, hogy a gyártelepet, gépi berendezést a háborús rongálódások csak egészen kis mértékben érintették. A gépek, receptek, szakmunkások megmaradtak.

A harci események lezajlása után a Koestlin-gyár dolgozói rögtön hozzá-

Vörös Jenő műasztalos,
bútorkereskedő
Győr, Czuczor Gergely-utca 3.

láttak az építőmunkához. Mindenekelőtt a gyárépületen előállott kisebb rongálódásokat hozták helyre és a gyár vezetősége az üzemi bizottsággal együtt azon volt, hogy a szakmunkásokat és begyakorolt munkásokat összetartsa. Éjjelt nappallá téve, időt és fáradságot nem kímélve, megindult a termelő munka és a Koestlin-gyár dolgozói odaadó szorgalommal és türelemmel, igazán hősiesség magatartást tanúsítottak, becsületesen dolgoztak és az üzem felállítása érdekében minden erejükkel és tehetségükkel hozzájárultak.

A vállalatot 1946 áprilisában huzamosabb időre bérbevette a Koestlin L. és Társai Rt. Üzemeit Bérő Rt. névvel alakult részvénytársaság és változatlan Koestlin-szellemben tovább vezette. Ma állami üzem.

Az átvett munkavállalóknak igyekszik életlehetőséget biztosítani és az ezidőszerű, rendkívüli gazdasági viszonyok nehézségei ellenére a termelés folytonosságának biztosításához szükséges nyersanyagok megszerzésére irányul a főtörekvése. Igyekszik a márkához méltó minőségbeli készítmények előállítását eszközölni, azokat belföldi viszonylatban népszerűsíteni, ugyanakkor azonban keresi a külföldi államokkal is az üzleti kapcsolatokat.

Igen értékes és hasznos szolgálatot tesz azzal, hogy az üzemének egy részét a közellátás szolgálatába állította és a betegeknek, gyermekeknek, terhesanyáknak és az arra rászorulóknak, valamint a kispénzű, szélesebb néprétegekre ellátását szolgáló keksz gyártásával foglalkozik.

A Keffel Ede viaszosvászongyár

A háború előtt 100 munkással dolgozó, modernül felszerelt, tőkével kellően ellátott kisüzem volt, amely évi 500.000 m²-es termelésével az ország szükségletét fedezte, sőt a délkelet-európai országokba kisebb exportot is lebonyolított. A háborús események következtében a gyár 15%-os bombakárt szenvedett és közvetlenül a felszabadulás előtt a fasiszta vezetőség a gépi berendezést és nyersanyag nagy részét kiszállította Németországba. Egyéb háborúval kapcsolatos károk 50%-ra tehetőek, úgy hogy a felszabadulás után az üzem eredeti tőkéjének csak 35%-ával kezdte meg az újjáépítés munkáját.

1945 április végén a Magyar Iparügyi Miniszter megbízásából hites törvényszéki textilszakértő vette át a vállalat vezetését és az üzem alig harminc emberrel kezdte meg munkáját. Megalakult az első üzemi bizottság is. A üzemi bizottság és a dolgozók erőfeszítésének köszönhető, hogy rövid időn belül elkészültek a legszükségesebb gőzvezetékek, kábel- és gépjavítások és az üzem fokozatosan dolgozni kezdett. Az akkor még igen kedvezőtlen nyersanyagbeszerzési lehetőségek következtében a gyártási módszereket gyakran kellett változtatni.

A gyár újjáépített egy szárítót, egy 3 asztalos filmnyomdát, új kenőgépet, Acélmolettákat és mélynyomóhengereket szerzett be, kazánjait és szivattyúit megjavította, új laboratóriumot állított fel.

1946 április havában a gyárat, mint volt német tulajdont a Szovjetunió Magyarországi Textilhivatala vette át és a vállalatvezetőt továbbra is megbízta a vállalat vezetésével. Az illetékes szovjet hatóságok megtették a szükséges lépéseket a kiszállított gépek, felszerelési tárgyak és nyersanyagok visszahozatalára is.

A stabilizáció óta a gyár tervgazdálkodást folytat és az illetékes szovjet hatóságok által előírt teljesítménynormát az első két hónap kivételével mindenkor jóval 100%-on felül teljesítette és exportot is bonyolított le.

Jelenleg a gyár a következő cikket állítja elő:

1. Egy- és többszínnyomásos viaszosvásznakat, bőrvásznakat és lakkvásznakat, gyermekkocsibőrvásznakat.

2. Padlókárpítót, Rábaleum padlóburkolóanyagot.

3. Nyergesvásznat, viaszosvászon abroszokat.

4. Konfekcionált cikkeket (gyermekelőke, gyermekkötény, saktábla és centiméterszalagok).

A gyár konyhakertészetet tart munkásai részére, ez évben létesített tennisz- és labdarugópályát, van fürdője és kultúrterme, üzemi könyvtára és rádiója. Nyáron üzemi kirándulásokat rendezett.

A 3 éves terv első évében a gyár 15%-kal, a másodikban 20%-kal akarja termelését emelni. Ha azonban felszerelését visszakapja Németországból, úgy már az első évben elképzelhető a tervbevett 15%-os emelkedés helyett 60—70 százalékos növekedés is a termelésben.

Richards Richard győri finom posztógyár **5 élmunkás, 17 zászlós élmunkás**

Az ország egyik legjobb finom posztó- és gyapjuszövet gyára. Szoliditása miatt külföldön is igen jó híre van.

Három légitámadásból, 12 telitalálatból 1.5 millió forintos épületkár és mintegy 2 millió forint összegű gépi károk keletkeztek.

A harcok után azonnal üzembe állt. A dolgozók óriási erőfeszítéssel és akaratlással állították helyre a károkat. Megértő együttműködéssel a fizikai és értelmiségi dolgozók úgyszólván már most elérték a békebeli termelést és minőséget.

A gyár fésűs gyapjuszövetet, kártolt gyapjúból férfi öltöny szöveteket, finom női és férfi télikabát anyagot, közszállítás céljaira különböző posztókat gyárt. Igen fontos export szállításokat teljesít Svájcba, Svédországba, Angliába, Egyiptomba és a közel keletre.

A gyárra vonatkozó számadatok is igazolják, hogy a vállalat dolgozói és vezetősége a tervgazdálkodásban nagy sikereket értek el. Öt textil élmunkás és 17 zászlós élmunkása mutatja, hogy a dolgozók a nemes versenyben elől akarnak járni.

A dolgozó munkás létszám 1942-ben 750 fő,	termelés 977.251 m szövet, 130 m/fő
„ „ „ 1946 „ 469 „	„ 268.973 „ „ —
„ „ „ 1947 „ 650 „	„ 575.832 „ „ —
„ „ „ 1948 „ 710 „ félévi „	438.786 „ „ 124 m/fő

Ezt az eredményt csak úgy lehetett elérni, hogy gépeinek 60%-a egészen modern és a gyár mindig nagy súlyt fektetett a dolgozók szaktudásának fejlesztésére és oktatására.

Saját 1000 LE-ös turbo elektromos berendezésével

1946-ban 585.400 Kwó villamos energiát és 15.000 tonna gőzt termelt

1947 „ 1.327.000 „ „ „ „ 33.938 „ „ „

1948 „ 833.400 (félév) „ „ „ „ 19.950 „ „ „

A gyár vezetősége, üzembizottsága és dolgozói az állami vállalattá lett üzem

Rába vasúti hidak

VINCZE cukrászdája
Sütemények — Fagylalt — Cukorka
Győr, Szt László király u. 7.

hírnevét nemcsak fenntartani, hanem még növelni is igyekeznek. A gyári teljesítmények fokozása mellett a dolgozók szociális helyzetét — a gyáron belül és kívül — javítani akarják. A gyár munkásai ezt felfokozott békteljesítményekkel viszonzják. Vezetőség és munkásság harmonikus együttműködése biztosíték a gyár további lendületes fejlődésére.

OVIRT

Az Országos Villamosművek R. T. az 1913. évben alapított Magyar Ágyúgyárból, illetve annak jogutódából a Győri Ipartelepek R. T.-ből alakult 1942-ben. Jelenlegi alaptőkéje 18.000.000.— Ft. Eddigi célja és tevékenysége a községi villamosítások kiterjesztésére és fejlesztésére irányult. 1947. év végén 127 községet látott el villamos energiával Győr és Mosonmagyaróvár nagybani ellátásán kívül. Utóbbiakban több nagyobb ipartelepnek szolgáltat közvetlenül villamos energiát.

A vállalat győri Üzemigazgatóságának ellátási területe Komárom megye nyugati részére, Győr megyére, Sopron megyére és Vas megye északi részére terjed ki mintegy 250 községgel. — 1947. év végéig e területen 124 községet villamosított s kereken 24.000 községi fogyasztója volt.

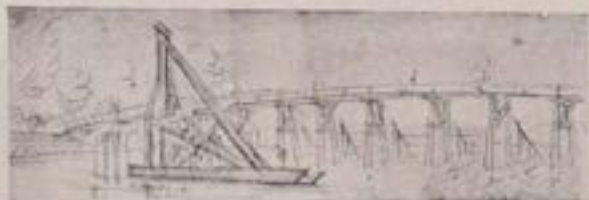
Az Állami Villamosművek R. T. megalakulásával az OVIRT-nak mint leányvállalatának feladatai lényegesen megnövekedtek. A 3 éves tervvel kapcsolatban a vállalat nagyszabású községi villamosítási tervet dolgozott ki. A faluvillamosítás, melynek célja az, hogy a falu lakói részére elvigye a gazdasági és kulturális élet fellendülésének legfontosabb kellékét, a villamos áramot, nagyszabású műszaki, pénzügyi és adminisztrációs kérdés mérlegelését és megoldását teszi szükségessé.

A faluvillamosítás döntő kérdés az ország gazdasági átszervezésében, még döntőbb kérdés azonban a falu gazdái szempontjából, mert a gazdaélet módján, gazdálkodásán gyökeresen tud változtatni a villamosság bevezetésével és boldogulását nagyban elősegíti.

A győri Üzemigazgatóság ellátási területén 1948. év végéig 20 községet, 1949. év folyamán pedig előreláthatólag további 50 községet villamosít. A már villamosított, illetve az 1948—49. évek folyamán villamosítandó községekben mintegy 6500 újonnan bekapcsolt fogyasztóval lehet számolni.

Néhány adat igazolja az OVIRT hatalmas fejlődését:

	1944 ápr. 1-ig	1948 márc. 1-ig	emelkedés
1. Nagyfeszültségű vezeték hossza	788 km	799 km	1.4%
2. Kisfeszültségű vezeték hossza	476 km	490 km	3 %
3. Fogyasztók száma	18.868	26.012	37 %
4. Elosztott villamos energia	24.5 millió Kwo	41.5 millió Kwo	69 %

A Győri Osztálymérnökség 51 osztálymérnökséget megelőzve a márciusi és áprilisi munkaversenyt megnyerte 120%-os átlagteljesítménnyel.

Első lett a Magyar Mérnök és Technikusok Szabad Szakszervezetének győri csoportja is a szakszervezeti vidéki csoportok munkaversenyében 87.3 pontszámmal.

A város fejlődő, lendületes életére a városi köztisztviselők és közalkalmazottak lelkiismeretes és odaadó munkájára vet világot az 1947—48. évi városi költségvetés belügyminiszteri jóváhagyásának leiratában foglalt és szószerint közölt, az egész városra jellemző elismerés.

„A város pénzügyi helyzete megnyugtató, háztartási helyzete szilárd. A háború okozta sebeket a város aránylag minden különösebb megrázkódtatás nélkül gyorsan kiheverte és helyreállítás, illetve újjáépítés terén jelentős eredményeket ért el. A város munkatempója az elért eredmények és az ezek folyamánaképpen előtérbe lépő kedvező háztartási helyzet annál jelentősebb, mivel a város széles területre kiterjedő aktivitással bevételeit — az elmúlt költségvetési év bevételeihez viszonyítva — 50%-kal magasabb fokra tudta emelni, hogy az évről-évre visszatérő, rendszeres, a háborús károsodásokon felül költségvetési előirányzatának egynegyedét meghaladó, mintegy 25.5%-os rendkívüli kiadást (beruházást) is be tudott a folyó évi költségvetésébe állítani. A város kedvező pénzügyi helyzete állandó jellegűnek látszik, sőt bevételeinek további javulásával kell számolni.“

A 3 éves terv kétségtelenül a továbbiakban még szebb eredményeket fog hozni. A nemzet dolgozóinak hite sok lehetetlennek látszó feladatot megold. Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni, hogy egyes területek többet szenvedtek a háborútól és az itt élő dolgozók hősi erőfeszítései nem elégségesek az elpusztultság egyidejű behozására.

Győr városa a negyedik romváros. Dolgozóinak, polgárainak életösztönből származó hallatlan erőfeszítései az előbbieket szerint sok mindent el sem képzelhető mennyiségben pótoltak és helyrehoztak ugyan, de a háborús károkat, amelyek több száz milliót tesznek ki, egyedül nem szüntethetjük meg.

A 140 milliós győri három éves terv is úgy született meg, hogy a rengeteg tennivalóból a legszükségesebbeket sorolta fel a koalíciós pártokból alakult tervbizottság kilenc albizottsága.

Önerőnkből a legeslegszükségesebbeket rendbe hozzuk, de segítsen rajtunk, 20 ezer győri dolgozón, a nemzet összetartó ereje is.

Győr ipari kapacitását nem nélkülözheti az ország. Ezt pedig a győri gyárak, a vasút, hajózás helyreállítása és a lakásszükséglet biztosítása fogja újra kifejleszteni.

„Győr élni akar!“ Dolgozóinak megingathatatlan hite, lankadatlan szorgalma és tudása, a célszerű városvezetés és a nemzet segítő akarata mellett „élni is fog“.

LÁSZLÓ ELEMÉR ÉS FIA

Legújabb védjegyezett kalapácsos darálók, kalapácsok és rosták készítése. Bemutató bármely órában.

Traktor javítások, villanyhegesztések és gépmunkák vállalása
GYŐR, AKÁC-UTCA 12-14. — TELEFONSZÁM: 331.

FIDELIO KONZERVEK

újából kaphatók!

Vetőmagvak

vétele és eladása

vetőmagtermesztés

szerződéses alapon

magvak géptisztítása

SZIVESDY LÁSZLÓ cégnél

Győr, Árpád-út 21. sz. Telefon: 7-92.

Molnár Antal

kőművesmester

építési vállalkozó

Győr, Árpád-út 48

Telefon: 9-24

Csillag Pál

Alapítva: 1896.

építési anyagkereskedés, cementárúüzem,
szigetelő- és burkoló vállalkozó

Telefon: 1-92

Győr, Árpád-út 55. szám

Pécsi szén

„MESZHART“

Magyar-Szovjet Hajózási Részvénytársaság

Pécsi Bányászati Kőszén Bizományosánál

Fejes László Keresk. és Gazdasági RT-nél

GYŐR

Csatorna-u. 9-11.
Telefonszám 13-02.

Árpád-út 39. sz.
Telefon 8-27.

Generál Automobil, Villamossági és Műszaki Vállalat

Cégtulajdonos: TÓTH JÓZSEF

Baross-út 28 sz. — Telefon: 2-49

Vállal mindennemű villamossági munkálatokat.
Rádiójavítás, autó, műszaki és villamossági
cikkek. **GENERÁL** soffőriskola

Üveg — porcellán — játék és bazáraru

City bazár

Deák bazár

Baross-út 35.

Deák-utca 4.

TELEFON: 9-08.

Tóth István gépműhelye

Rónay Jácint-utca 17 szám — Telefon: 2-18.

Kőrösi Lajos

gyermekkosci, acél- és fémbútor üzem

GYŐR-IPARTELEP

Lówy Zoltán

üvegcsiszoló és foncsorozó
táblaüveg raktár

Győr, Szent István-út 45. sz.

Grábits András

bádogos és szerelőmester

Győr, Jókai-utca 3.

Víz, központi fűtés,
gázszerelés, bádogos-
munka

NEUBAUER és WITTMANN

BORNAGYKERESKEDÉS

ECETGYÁR

BORNAGYKERESKEDÉS

GYŐR, Szent Rókus u. 8. - Tel.: 1-07.

Adier Solymár és Társa

Győr, Baross-út 35.

Borkereskedés
Rum- és likőrüzem

Eckmann Miklós

Győr, Bajcsy-Zsilinszky-út 63. sz.

Csőbútor — Patentágy
Előszoba-, iroda-, hall-
berendezés

Készítmények:

Építéletlakosság
Vaszerkezet
Földvilágító
Fémportál
Idom-vasablak
Autogén- és
világyhegesztések

Magyar Állami Szénbányák R.-T.

győri lerakata

Győr, Árpád-út 30

TELEFON: 686.

Háztartási és üzemi
szén eladása

1898

50 év

1948

a vasgyűjtés szolgálatában

MENDELSONN VASTELEP

Győr, Mártírok-útja 4. Tel.: 10-83.

Lakkok, festékek, zománcok

Győri Lakkgyár

Reichhold és Boecking

Győr, Fehérvári-út 36—38.

Telefon: 650.

Kész férfi-, fiú-
és gyermek **ruhák,**

felöltők, munkásruhák, cwerallok

Szelid István

Győr, Baross-út 34. Tel. 656.

„VULCAN“

Cégtulajdonos:
RÖCK GUSZTÁV
GYŐR, Wennes Jenő út 17/a.

Vas- és fémesztergályozás. - Autogén-
hegesztés. - Kutak, szivattyúk, gépek,
épület- és vaszerkezetek javítása

Győr**nagy iparváros**

További iparok letelepedésére iparvasúttal, iparesatornával hatalmas területek állanak rendelkezésre. A thj. város új letelepedni kívánó nagy és kisebb vállalatot mindenben támogatni fog.

Győr**tájközpont**

Felsődunántúl mezőgazdasága és kereskedelme, közgazdasága itt összpontosul. Az összes minisztérium képviselőit, hatóságoknak és intézményeknek székhelye. Mezőgazdasági és ipari exporthely. Jól felkészült kereskedők várják a vásárlókat. Kultúrális és művészeti központ. Vasutak és közutak gócpontja. Légijárat mindenfelé.

Győr**az iskolaváros**

Nagyszámú általános iskola mellett állami fiú és leány gimnázium, bencés gimnázium, leány és fiú ipari középiskolák, tanítóképzők, állami műszaki, textil és építési középiskolák, állami zene-konzervatórium, szakirányú fiú és leány tanonc és kereskedő tanonc iskolák várják a tanulókat. Iskolán kívüli népművelés is hatalmas segítsége a népnek. Tanuljunk Győrben!

Győr**a fürdőváros**

Idegenforgalmi központ.

Tízezrek kedvenc nyaraló és szórakozó helye. Gyönyörű fekvésű medencés uszoda, Duna és Rába fürdők. Halászati lehetőségek. Bakonyi balatoni és dunai kirándulások kiinduló helye.

Győr**a lüktető élet városa**

Kiváló geográfiai helyzete alapján nagyíramú további fejlődését az életmegtújulás minden terén joggal várhatjuk.

Hálás köszönetemet fejezem ki a város tanácsának, a közüzemeknek, intézményeknek — vállalatoknak, hogy e füzet kiadásában támogattak és lehetővé tették, hogy a várossal kapcsolatos adatok nyilvánosságra hozásával szeretett városomnak és nemzetemnek szolgálatot tehettem.

Külön köszönet illeti azokat, akik fényképekkel és klisékkel vagy más módon segítettek. A közösségi szellem ezen megnyilatkozásai is igazolják nemzeti felemelkedésbe vetett hitünket.

Végül ismétlően kércm az olvasókat, hogy Győr várost fejlődésében, új kialakulásában maguk is mindenben támogassák, hogy a negyedik romváros mielőbb ismét teljesíthesse feladatát és mint Észak-Dunántúl kereskedelmi, ipari és kulturális központja legyen újra irányítója és vezetője is ennek a fontos vidéknek és nyújtson biztos megélhetést, magas életszínvonalat az összes dolgozóknak.